

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΕΛΥΦΟΣ ΤΟΥ Ο.Τ. 458

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΕΛΥΦΟΣ ΤΟΥ Ο.Τ. 458

Σπουδαστής:
Γεώργιος Τσαντρίζος

Επιβλέπων:
Τηλέμαχος Ανδριανόπουλος

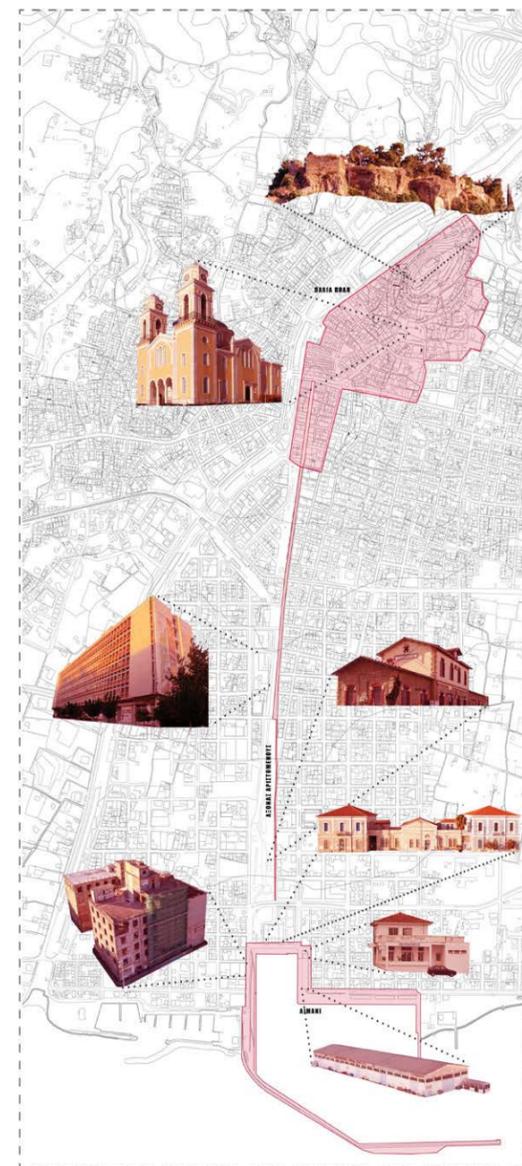
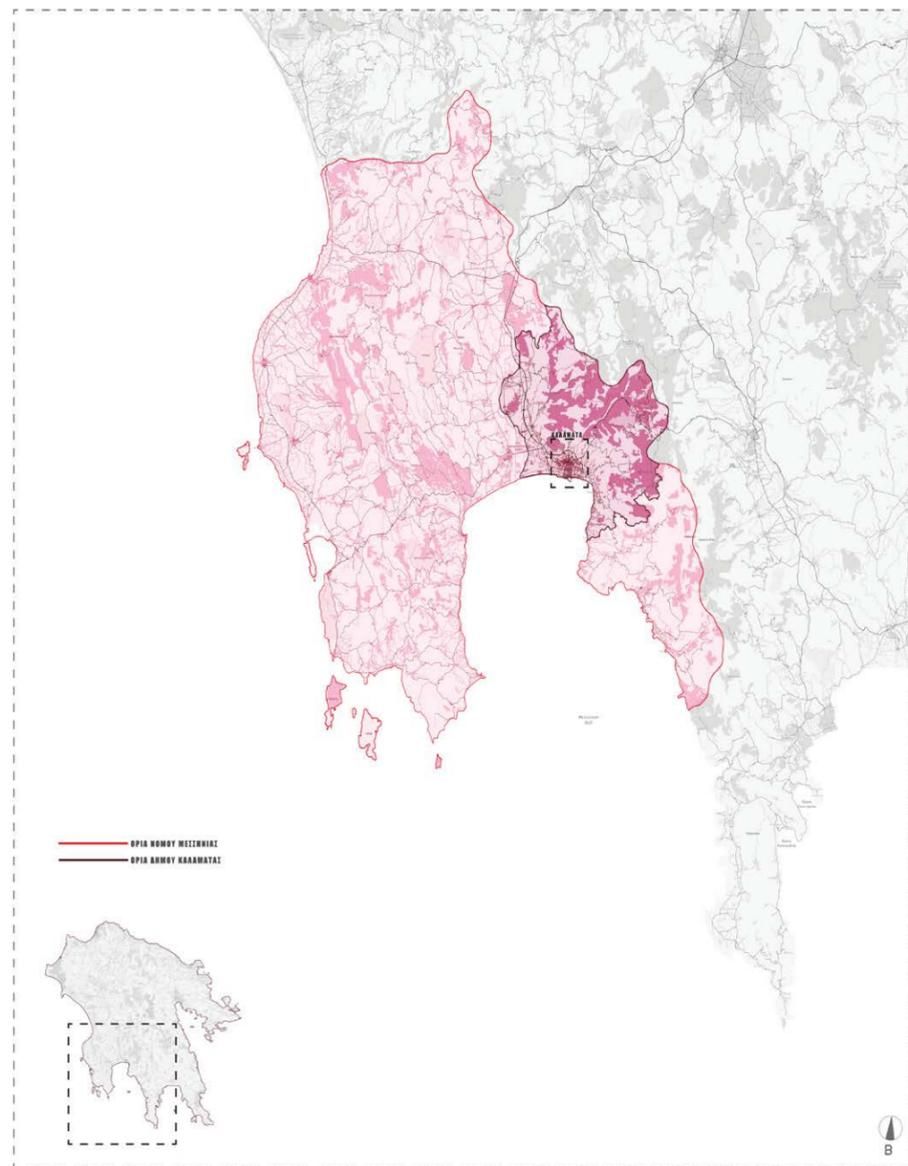
Σύμβουλος:
Μαρίνα Μωρέττη

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Ιούλιος, 2023

Στην παρούσα διπλωματική εργασία ενσωματώνεται μια αστική ανάπλαση στο λιμάνι της Καλαμάτας με γνώμονα τα σχεδιαστικά προβλήματα που εντοπίστηκαν και τον τρόπο χρήσης του δημοσίου χώρου από τους κατοίκους, ενώ παράλληλα προτείνεται και σχεδιάζεται μια νέα χρήση για το βιομηχανικό κέλυφος των παλιών αλευρόμυλων «Ευαγγελίστρια» που βρίσκονται πάνω στο λιμάνι.

Έρευνα και χαρτογράφηση πεδίου

Για τις ανάγκες της έρευνάς μου επισκέφθηκα το πεδίο μελέτης πολλές φορές και διάφορες ώρες της μέρας προκειμένου να κάνω τις απαραίτητες καταγραφές αλλά να δω και πως χρησιμοποιούν οι κάτοικοι το σημείο. Πρώτη μου παρατήρηση και κυρίαρχο στοιχείο της πολεοδομίας της πόλης της Καλαμάτας ήταν ο κεντρικός άξονας ο οποίος ξεκινά από την παλιά πόλη της Καλαμάτας και καταλήγει στο λιμάνι. Αυτός ο άξονας τρέχει ουσιαστικά παράλληλα με την οδό Αριστομένους και αποτέλεσε ιστορικά τον άξονα πολεοδομικής ανάπτυξης της πόλης. Η Καλαμάτα ξεκίνησε να αναπτύσσεται αρχικά γύρω από το κάστρο και αργότερα δημιουργήθηκε ένα ανεξάρτητο βιομηχανικό κέντρο στο λιμάνι. Με τα χρόνια ο δομημένος ιστός επεκτάθηκε και το λιμάνι ενώθηκε πολεοδομικά με την παλιά πόλη. Το ενδιαφέρον σε αυτόν τον άξονα είναι ότι δεν αποτελεί έναν δρόμο αλλά μια αλληλουχία πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων και πάρκων 1800 μέτρων πολύ προσφιλή προς τον πεζό η οποία όμως αλληλουχία διακόπτεται απότομα και λίγο άδοξα ακριβώς πριν το λιμάνι. Στον άξονα αυτό συναντά κανείς διαδοχικά: τον εμπορικό πεζοδρόμο της πόλης, τη διαμήκη πλατεία Βασιλέως Γεωργίου μήκους 370 μέτρων, στη συνέχεια μια πεζοδρομημένη ζώνη που οδηγεί στο πάρκο Σιδηροδρόμων ένα θεματικό πάρκο με πράσινο τεχνητές λίμνες εκθεσιακό χώρο με βαγόνια κλπ. Το πάρκο αυτό βρίσκεται ουσιαστικά στο σημείο του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού της πόλης. Στην απόληξη του εν λόγω άξονα συναντά κανείς το πάρκο λιμενικού το οποίο βρίσκεται σε άμεση επαφή με το λιμάνι.

Περπατώντας κατά μήκος του άξονα είδα πολύ κόσμο, οικογένειες παιδιά και ποδηλάτες να χρησιμοποιούν τους δημόσιους χώρους αναψυχής, η κίνηση όμως στο λιμάνι δεν είναι η αντίστοιχη όπως θα περίμενε κανείς για την απόληξη ενός τέτοιου αστικού άξονα προς τη θάλασσα, και η ελάχιστη κίνηση εκεί οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά σε γνωστό κατάστημα που βρίσκεται στο σημείο.

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΛΙΜΕΝΑ**

Πάρκο Σιδηροδρόμων

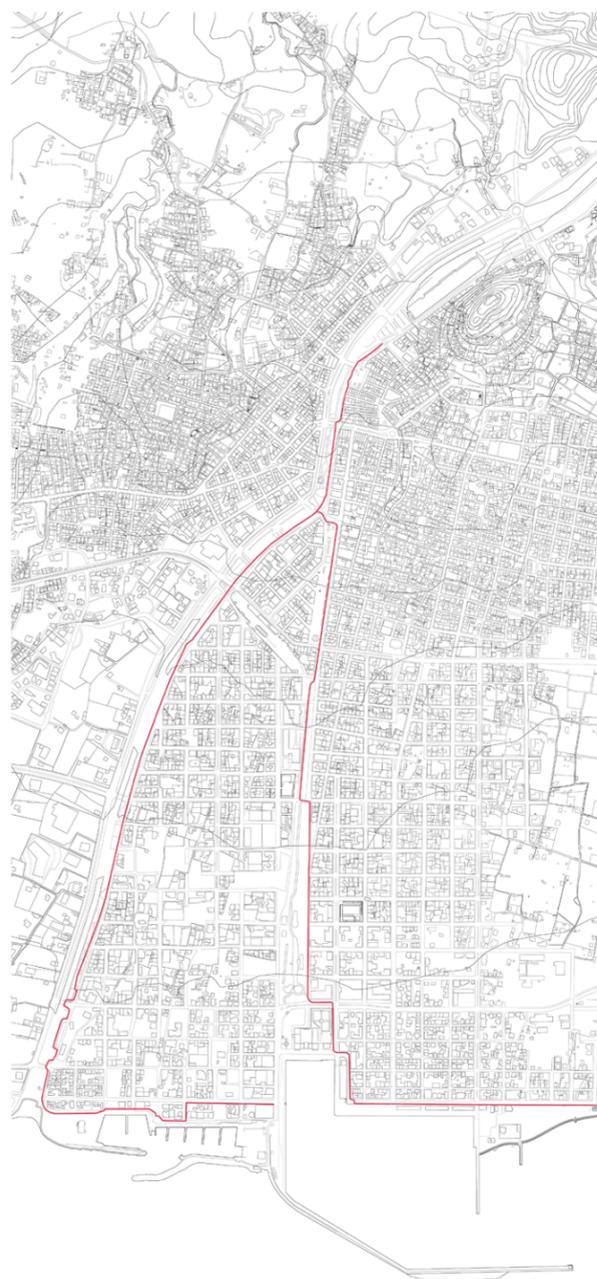

Η οδός Κρήτης που χωρίζει το Πάρκο Λιμενικού από το Πάρκο Σιδηροδρόμων

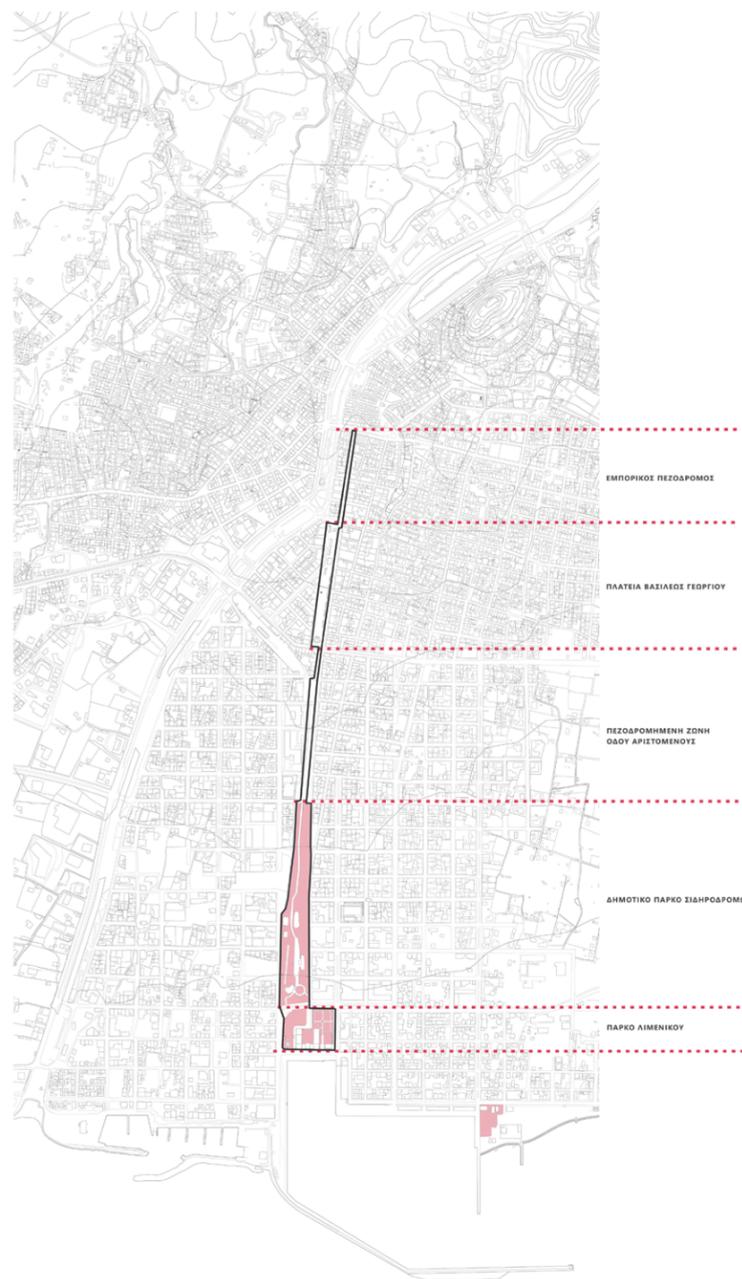

Πάρκο Σιδηροδρόμων

**ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥ**

**ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΞΟΝΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ
ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΓΙΑ ΣΥΝΕΝΩΣΗ**

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΜΕΝΗ ΖΩΝΗ
ΟΔΟΥ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΙΣΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ΠΑΡΚΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ

Κατά την έρευνά μου κατέγραψα και τις χρήσεις ισογείων στο λιμάνι καθώς και το πλήθος ορόφων των κτιρίων. Βλέπουμε ότι η πρώτη σειρά οικοδομικών τετράγωνων προς το λιμάνι παρουσιάζει και τη μεγαλύτερη ποικιλία στις χρήσεις. Κάτι που είναι λογικό λόγω της εμπορικής και τουριστικής ανάπτυξης στο σημείο. Έτσι, ενώ ένα μεγάλο μέρος των κτιρίων στεγάζουν κατοικίες, στην πρώτη σειρά συναντάμε κυρίως καταστήματα εστίασης, ξενοδοχεία και μικρά μαγαζιά.

Όσον αφορά την κλίμακα των κτιρίων, λίγα είναι τα παλαιότερα κτίρια μικρής κλίμακας που έχουν διατηρηθεί. Το μεγαλύτερο μέρος των κτιρίων αποτελείται από πολύωροφες πολυκατοικίες.

Σημαντική είναι και η καταγραφή της φύτευσης στο λιμάνι, η οποία με εξαίρεση προφανώς τους δυο πυρήνες πράσινου, δηλαδή το πάρκο λιμενικού και το πάρκο βόρεια του μόλου, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη φύτευση με εξαίρεση κάποιους φοίνικες και μια συστάδα από μουριές που διατρέχει την ανατολική προκυμαία.

Η Καλαμάτα έχει ενσωματώσει στην κουλτούρα των πολιτών της τη χρήση ποδηλάτου για τις μετακινήσεις και όχι μόνο στις νέες ηλικίες κάτι που καθιστά τον ποδηλατοδρόμο της πραγματικά χρηστικό και όχι διακοσμητικό όπως έχουμε δει να συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις. Ο υπάρχων ποδηλατοδρόμος ουσιαστικά αποτελείται από δύο σκέλη, ένα που διατρέχει τον άξονα για τον οποίο μιλήσαμε και καταλήγει στο λιμάνι και από κει συνεχίζει για την παραλία της Καλαμάτας στα ανατολικά και ένα ακόμη σκέλος που κατεβαίνει τον ποταμό Νέδοντα και σταματά στην είσοδο του λιμανιού. Μου φάνηκε λοιπόν λογική ανάγκη αυτά τα δύο σκέλη να ενωθούν αποτελεσματικά και στο νότιο άκρο τους όπως ενώνονται στο βόρειο.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ / ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΠΕΔΙΟΥ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΣΕΩΝ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΟΡΟΦΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΠΛΗΘΟΥΣ

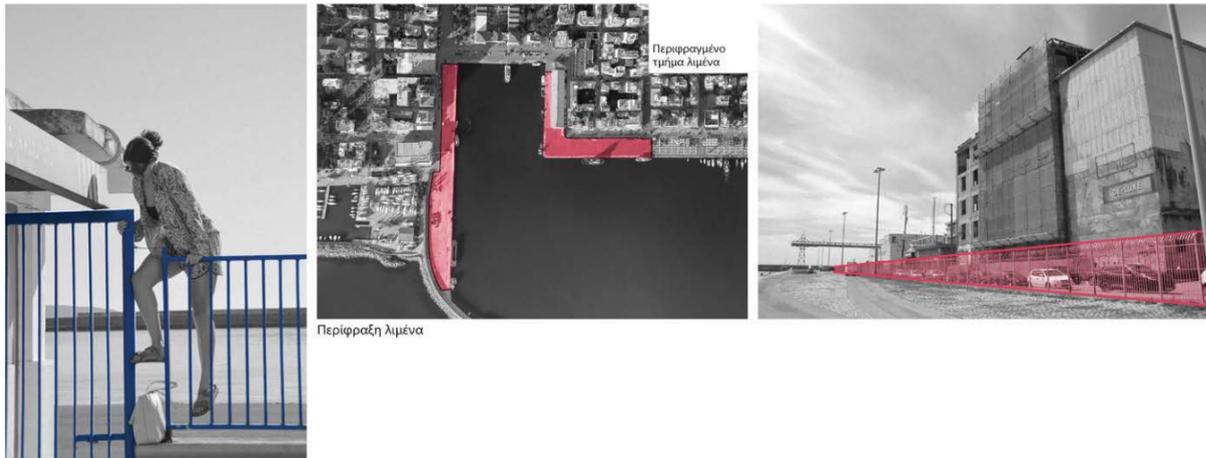

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΦΥΤΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Χρήση του λιμανιού ως χώρο στάθμευσης

Περίφραξη λιμένα

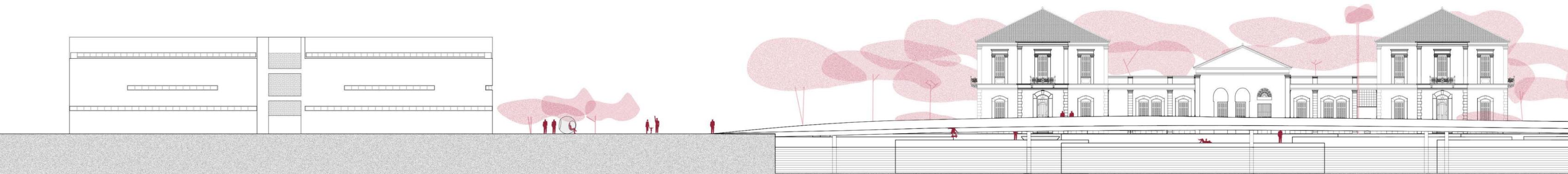
Ανάγκη για ομαλή και επιτυχημένη "εκβολή" του άξονα προς τη θάλασσα

Ανάγκη για συνέχιση του ποδηλατόδρομου

Ταυτοχρόνως με την έρευνα και την χαρτογράφηση του πεδίου θεώρησα σημαντικό να καταγράψω τα προβλήματα που εντόπισα προκειμένου, αφενός να τα επιλύσω μέσω μίας νέας σχεδιαστικής προσέγγισης και αφετέρου να αξιοποιήσω αναξιοποίητα σημεία του λιμένα.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η απόληξη του άξονα της πόλης δεν συγκεντρώνει πολύ κόσμο, αντιθέτως ο κόσμος φαίνεται να συγκεντρώνεται ανατολικότερα του λιμανιού προς την μεριά του μόλου λόγω και των χώρων εστίασης που βρίσκονται στο σημείο. Μοιάζει λοιπόν να υπάρχει ένα χάσμα ανάμεσα σε αυτές τις δύο περιοχές μεγάλης συγκέντρωσης κόσμου, τα γραμμικά πάρκα του άξονα και τους χώρους εστίασης της προκυμαίας. Βασικό μου μέλημα, λοιπόν, ήταν να συνενώσω τα δύο αυτά πολυσύχναστα σημεία μέσα από την ανάπλαση του λιμανιού. Η μειωμένη κίνηση στο δυτικό σημείο του λιμανιού οφείλεται και στην περίφραξη η οποία πια δεν επιτελεί κάποιο σκοπό και εγκλωβίζει οποιόν επιχειρεί να περπατήσει παράλληλα στην θάλασσα δημιουργώντας αδιέξοδα.

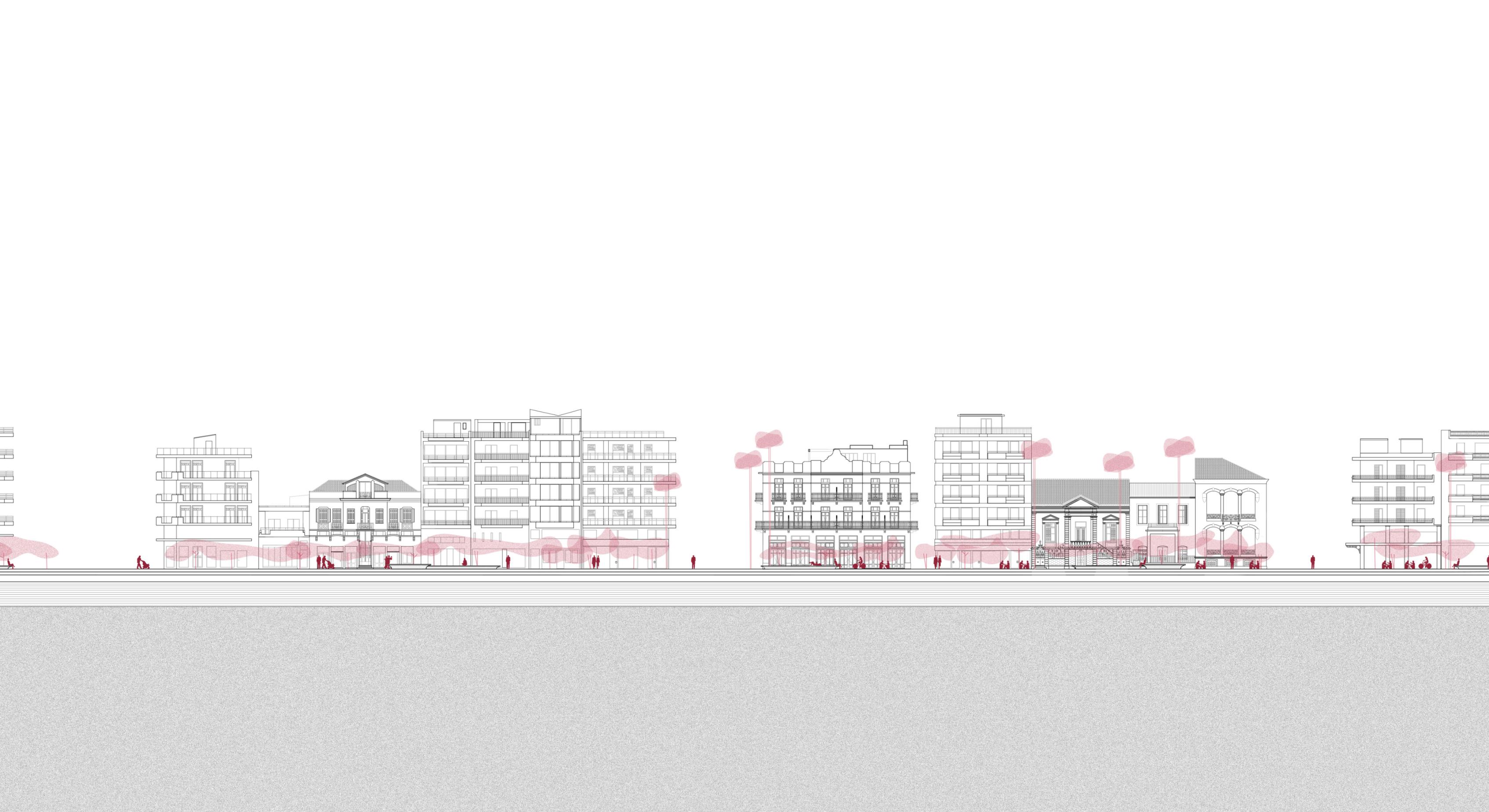
Επίσης, ο χώρος μπροστά από τα διατηρητέα κτίρια στην κορυφή του λιμανιού (στεγάζουν τα ΕΛΤΑ και το λιμεναρχείο Καλαμάτας) χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης κάτι που δεν βοηθά ούτε στην περπατησιμότητα ούτε στην ανάδειξη των κτιρίων ως αρχιτεκτονικά τοπία.

Ανάπτυγμα όψεων κτιρίων λιμανιού (Νότιες Όψεις)

ΑΙΜΕΡΙΚΟ
ΤΑΜΕΙΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

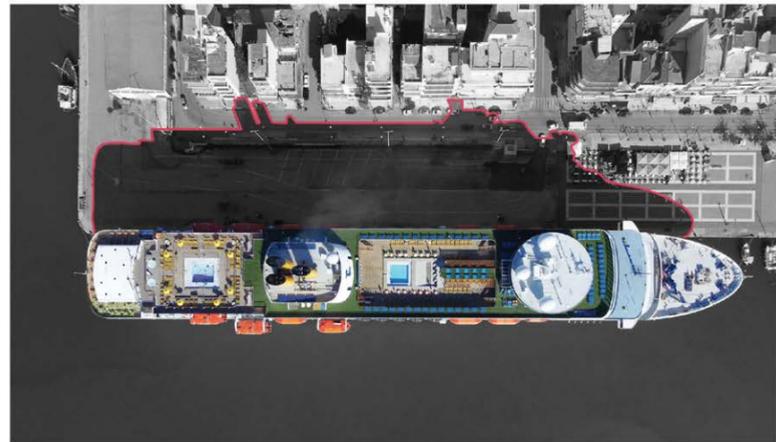
ΑΝΑΠΤΥΓΜΑ ΝΟΤΙΑΣ ΟΨΗΣ ΛΙΜΑΝΙΟΥ

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Ανεξέλεγκτη επέκταση
τραπεζοκαθισμάτων
στην ανατολική
προκυμαία

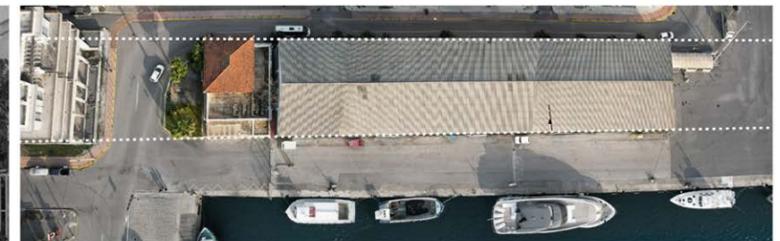
Αγκυροβόληση κρουαζιερόπλοιων στην
ανατολική προκυμαία

Μία βασική παρατήρηση αλλά και εμπόδιο για τις προοπτικές μιας λειτουργικής ανάπλασης ήταν τα δύο κτίσματα στην ανατολική πλευρά του λιμένα, τα οποία βρίσκονται μέσα στα όρια της προκυμαίας. Το ένα είναι ο σύλλογος φορτοεκφορτωτών Καλαμάτας και το δεύτερο είναι μια αποθήκη που ανήκει στο λιμενικό μήκους σχεδόν 100 μέτρων που μπλοκάρει την ορατότητα, ενώ παράλληλα διαιρεί το πλάτος των 45 μέτρων που υπάρχει από τις πολυκατοικίες μέχρι τη θάλασσα και δημιουργεί μια στενή και τυφλή λωρίδα δρόμου από πίσω της.

Ένα ακόμη πρόβλημα που εντοπίστηκε ήταν η ανεξέλεγκτη επέκταση των τραπεζοκαθισμάτων των μαγαζιών πάνω στην προκυμαία. Τις μέρες με λιγότερη κίνηση και κακό καιρό μπορεί τα τραπεζοκαθίσματα να μοιάζουν οριοθετημένα ωστόσο όταν η κίνηση είναι μεγαλύτερη αυτά μπορεί να επεκταθούν και να φτάσουν σχεδόν μέχρι την άκρη της προκυμαίας.

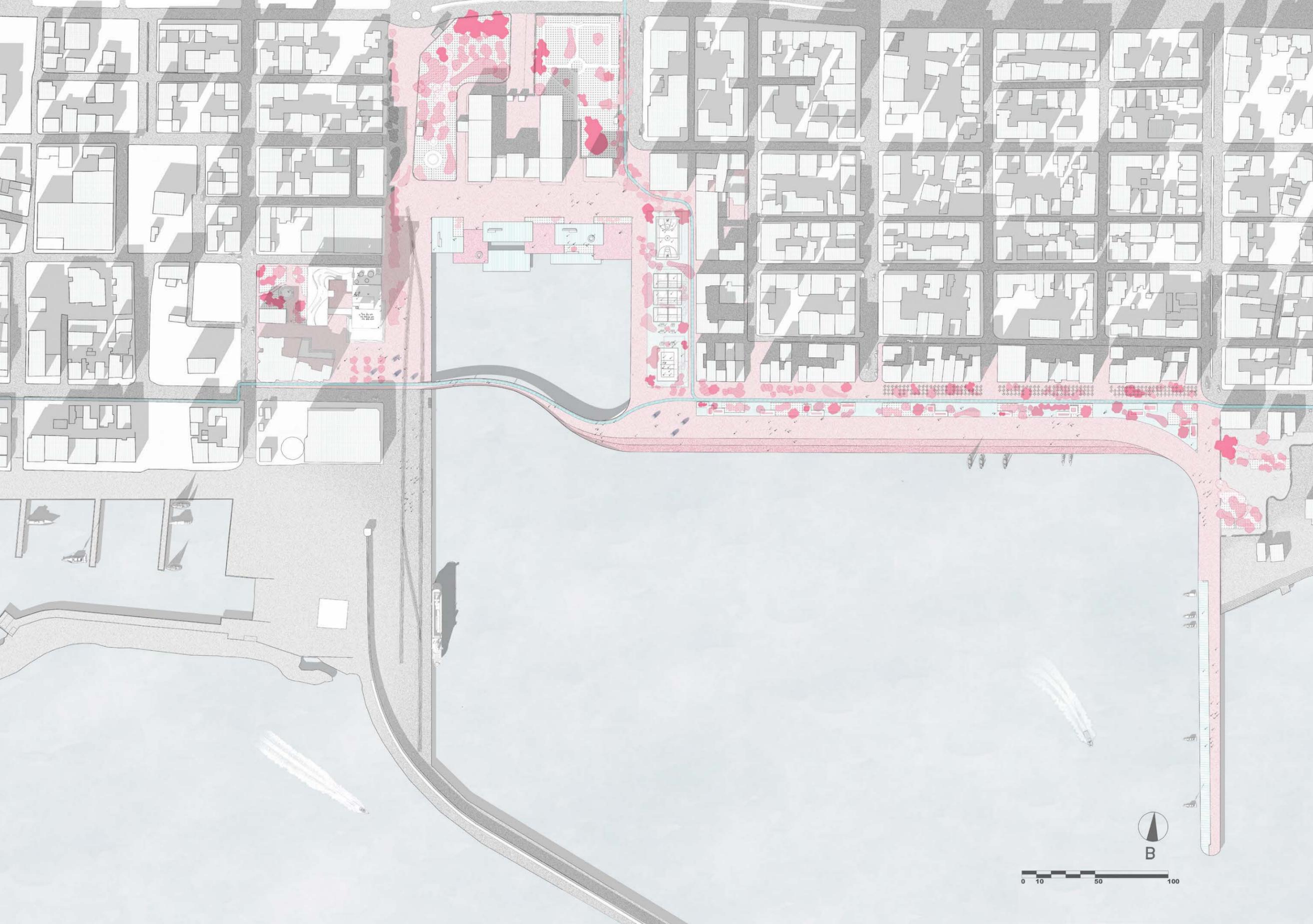
Στο λιμάνι της Καλαμάτας ενίοτε, αν και έχει μειωθεί πολύ η προσέλευση τους, δένουν και μεγάλα κρουαζιερόπλοια τα οποία μάλιστα αγκυροβολούν στην ανατολική πλευρά του λιμανιού αποκόπτοντας εντελώς την θέα στην θάλασσα και δημιουργώντας σκιά μέχρι και τις πολυκατοικίες αφού το μέγεθός τους είναι τεράστιο σε σχέση με την κλίμακα του λιμανιού.

Παρεμπόδιση κίνησης και οπτικών φυγών από
την αποθήκη του λιμενικού

Ανάπλαση λιμανιού

Όσον αφορά το σχεδιαστικό κομμάτι, η κορυφή του λιμανιού που αποτελεί ουσιαστικά την απόληξη του άξονα διαμορφώνεται με μπετονένια τετράγωνα σε διάφορα ύψη διαλύοντας ουσιαστικά το όριο του άξονα. Με τον τρόπο αυτό, είναι σαν να δημιουργείται μια νέα πλατεία σε περίοπτη θέση μπροστά από ένα από τα πιο ενδιαφέροντα κτίρια του λιμανιού. Κάποια από τα τετράγωνα αυτά επενδύονται με ξύλινο deck ενώ άλλα μένουν με εμφανή τη μπετονένια τους επιφάνεια.

Σε παλιές αναφορές και βιβλιογραφία, αυτό σημείο αναφερόταν ως πλατεία λιμενικού, ένας όρος που πια έχει εκλείψει. Στόχος μου ήταν να αναγεννήσω αυτή την πλατεία με μια όχι τόσο συμβατική μορφή. Πάντως το αποτέλεσμα ήθελα να μπορεί να «διαβαστεί» ως ανεξάρτητο σημείο-πλάτωμα και όχι απλά ως η μια από τις πλευρές της προκυμιάς. Στις μπετονένιες αυτές πλάκες έχουν τοποθετηθεί κάποια καθίσματα αφήνοντας όμως αρκετό ελεύθερο χώρο για την φιλοξενία πιθανών εκδηλώσεων, συναυλιών κλπ.

Η ροή του κόσμου που κατεβαίνει τον άξονα καταλήγει στην πεζοδρομημένη πια οδό Ψαρών (δυτική προκυμαία) πολύ πιο ομαλά και χωρίς την όχληση από τα αυτοκίνητα στο λιμάνι. Η διάλυση του ορίου της προκυμαίας οδηγεί τον κόσμο δεξιά και αριστερά και μαζί τους απλώνεται και η νέα φύτευση. Σκοπός μου ήταν να παραλάβω αυτή την πολύ μεγάλη πράσινη ζώνη του άξονα (μήκους 750 μέτρων) που αποτελεί ένα έντονο στοιχείο και να τη διαρρεύσω δεξιά και αριστερά στο λιμάνι. Με αυτό τον τρόπο, λοιπόν, να ενώσω τον πράσινο άξονα με το πάρκο που βρίσκεται στο όριο του μόλου στα ανατολικά μέσω μιας πράσινης συνεχούς διαδρομής.

Το λιμάνι έτσι μετατρέπεται σε ένα μεγάλο πεζοδρομημένο μέτωπο όπου έχει προβλεφθεί η πρόσβαση οχημάτων μόνο για λόγους ανεφοδιασμού και έκτακτης ανάγκης. Η κίνηση στο λιμάνι στην ανατολική προκυμαία ούτως ή άλλως γίνεται όλο και λιγότερη αρχικά με την μονοδρόμηση της παραλιακής οδού Ναυαρίνου και την διαπλάτυνση των πεζοδρομίων που έγινε τον τελευταίο χρόνο από το Δήμο Καλαμάτας και στη συνέχεια με την μετατροπή του σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας με κυβόλιθους τους τελευταίους μήνες.

Πιο συγκεκριμένα για την ανατολική προκυμαία το μεγάλο πλάτος των 50 μέτρων από τις πολυκατοικίες μέχρι τη θάλασσα διαιρείται σε 4 ζώνες. Η πρώτη ζώνη θα φιλοξενεί πια τα τραπεζοκαθίσματα των καταστημάτων εστίασης που μεταφέρονται ακριβώς μπροστά από τα μαγαζιά και έρχονται σε σχέση με μια ακανόνιστη φύτευση την οποία θα εκμεταλλευτούν και για σκιά. Η ζώνη αυτή, έχει ουσιαστικά τραπεζοκαθίσματα στα 3 ανατολικότερα οικοδομικά τετράγωνα στα οποία βρίσκεται σήμερα η εστίαση με πρόβλεψη ωστόσο για πιθανή επέκταση της δυτικότερα. Η δεύτερη ζώνη, αμέσως νοτιότερα, περιλαμβάνει τον ποδηλατόδρομο και έναν διάδρομο κίνησης 4 μέτρων όπου απουσιάζει η φύτευση. Η ζώνη αυτή έρχεται σε συνέχεια με τον υπάρχοντα ποδηλατόδρομο ο οποίος φεύγει προς την παραλία.

Μπροστά από αυτή τη ζώνη δημιουργείται άλλη μια 10 μέτρων και αυτή για ξεκούραση αλλά με περισσότερο δημόσιο χαρακτήρα σε αντίθεση με την πρώτη που καταλαμβάνεται από τα μαγαζιά. Στη ζώνη αυτή διατηρείται η έντονη φύτευση και ο χαρακτήρας του παράκτιου πάρκου ενώ τοποθετούνται μπετονένια καθίσματα 2 διαφορετικών υψών τα οποία δημιουργούν παραλληλόγραμμα πλακόστρωσης και πατημένου χώματος. Πιο συγκεκριμένα, θέλησα να δημιουργήσω και μια δεύτερη ζώνη για ξεκούραση που όμως να μην έρχεται σε άμεση επαφή με τα τραπεζοκαθίσματα των μαγαζιών γι' αυτό και φρόντισα να μεσολαβεί ο διάδρομος κίνησης.

Το υπόλοιπο πλάτος της προκυμαίας έχει μια πολύ απλή διαμόρφωση με δυο αναβαθμούς να διατρέχουν όλο το μήκος της και να καταλήγουν σε ράμπα εκατέρωθεν. Γενικά το νέο όριο του λιμένα με το νερό έχει αποκτήσει μια πιο καμπύλη μορφή καθώς και ανατολικά έχει φύγει η ορθή γωνία που υπήρχε και στα δυτικά η προκυμαία συνεχίζει με την μορφή καμπυλόγραμμης γέφυρας.

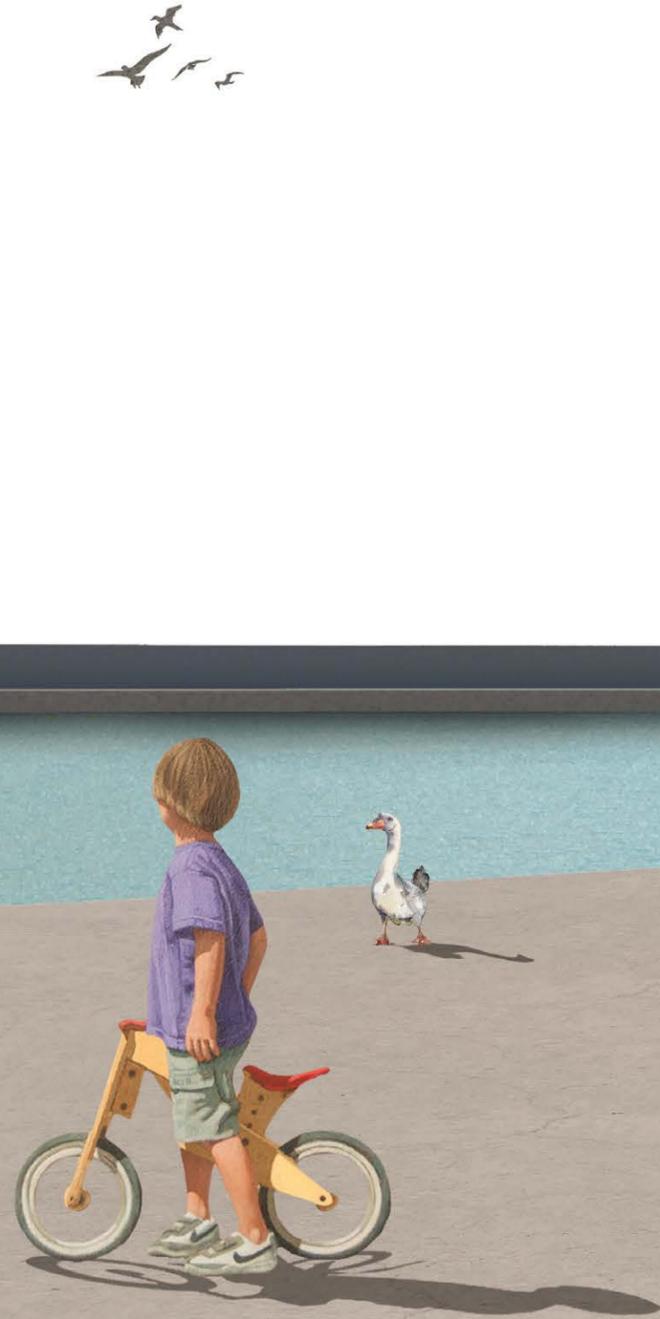
Η ιδέα της έντονης φύτευσης με το παράκτιο πάρκο δεν τοποθετήθηκε τυχαία στις συγκεκριμένες πλευρές του λιμανιού. Εκτός από τα προφανή οφέλη βελτίωσης των συνθηκών σκίασης και θερμοκρασίας του λιμανιού, αυτές οι πλευρές δεν παρουσιάζουν τόσο μεγάλο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον με εξαίρεση 3 διατηρητέα κτίρια μπροστά από τα οποία μπορεί η φύτευση να αραιώσει αισθητά προκειμένου να αποκαλυφθούν οι όψεις. Το βόρειο σημείο του λιμανιού μπροστά από τα ΕΛΤΑ και το Λιμενικό Ταμείο έμεινε ηθελημένα χωρίς έντονη και ψηλή φύτευση καθώς δεν θέλησα να καλύψω την όψη του κτηρίου ούτε από κοντινή απόσταση αλλά ούτε την θέασή της από τον λιμενοβραχίονα.

Όσον αφορά τις καθαιρέσεις που έχουν γίνει στο λιμάνι. Τα δυο κτίρια που αναφέρθηκαν προηγουμένως και που είναι τα μονά που «χαλάνε» το καθαρό σχήμα του λιμανιού γκρεμίζονται και ο Σύλλογος Φορτοεφορτωτών μαζί με το μνημείο πεσόντων λιμενεργατών μεταφέρεται στο οικοδομικό τετράγωνο 458 και σε διώροφο κτίριο που βρίσκεται εκεί και παραμένει χωρίς χρήση. Στο χώρο που απελευθερώνεται χωροθετούνται αθλητικοί χώροι και αυτοί μέσα στο παράκτιο πάρκο οι οποίοι δίνουν μια συγκεκριμένη χρήση σε αυτό το σημείο εξασφαλίζοντας θα λέγαμε την προσέλευση κόσμου στο λιμάνι και τη χρήση όλου του μήκους του από τους κατοίκους.

Στο μόλο, μοναδική παρέμβαση αποτελεί η προσθήκη δεύτερου επιπέδου κίνησης με επένδυση deck χαμηλότερα από το υπάρχων. Στην παρούσα φάση, επειδή το ύψος του μόλου είναι αρκετά μεγάλο, στις βάρκες οδηγούν μεταλλικές σκάλες που είναι πακτωμένες και κρέμονται προς το νερό. Με την αλλαγή αυτή θα έχουμε δύο καθαρούς διαδρόμους κίνησης εκ των οποίων ο χαμηλότερος θα παρέχει εύκολη πρόσβαση στα καΐκια αλλά θα δίνει και πρόσθετο χώρο στους ψαράδες να αφήνουν τα δίχτυα τους χωρίς να μπλοκάρουν το πλάτος του κυρίως μόλου όπως γίνεται σήμερα.

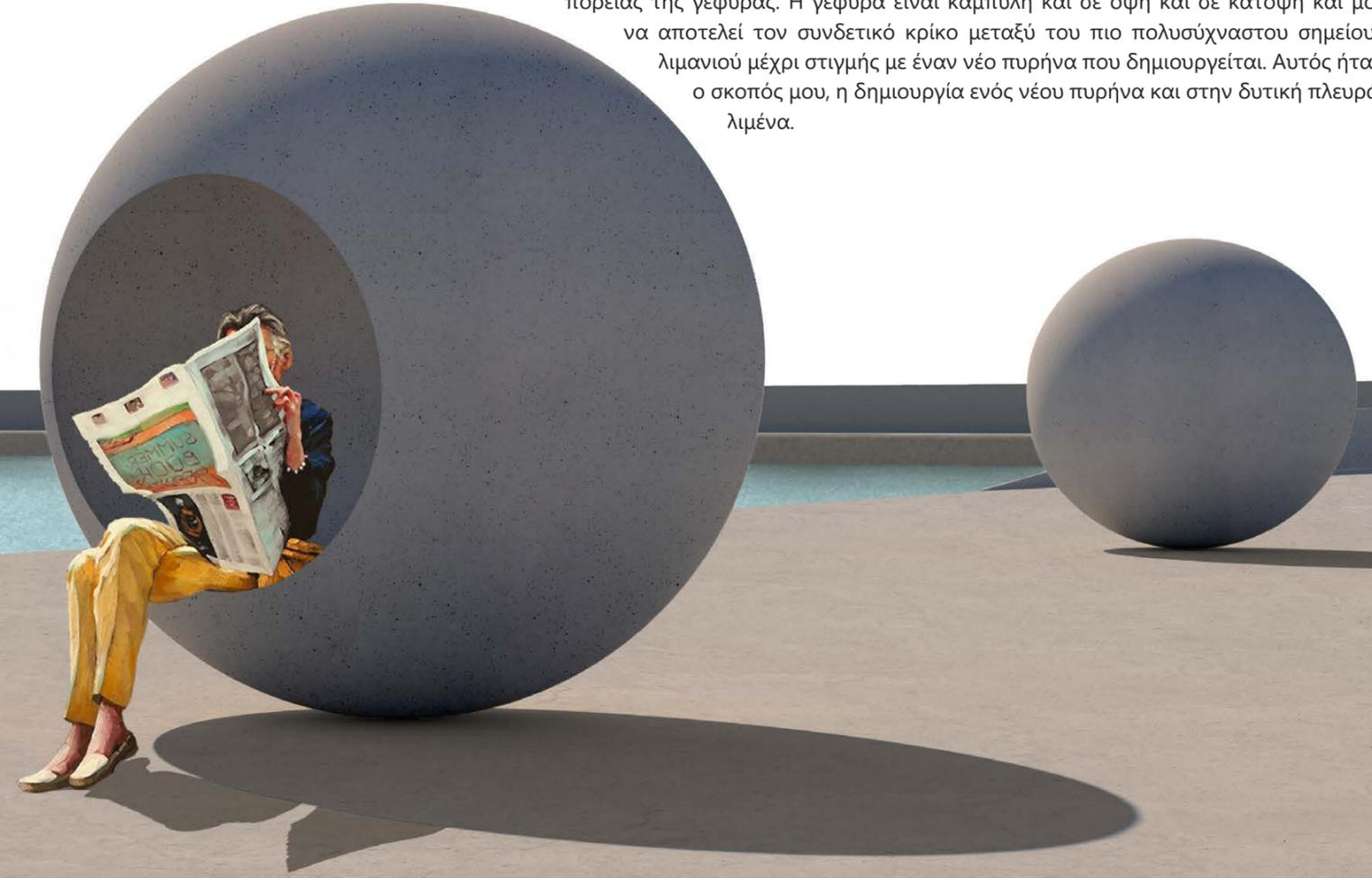

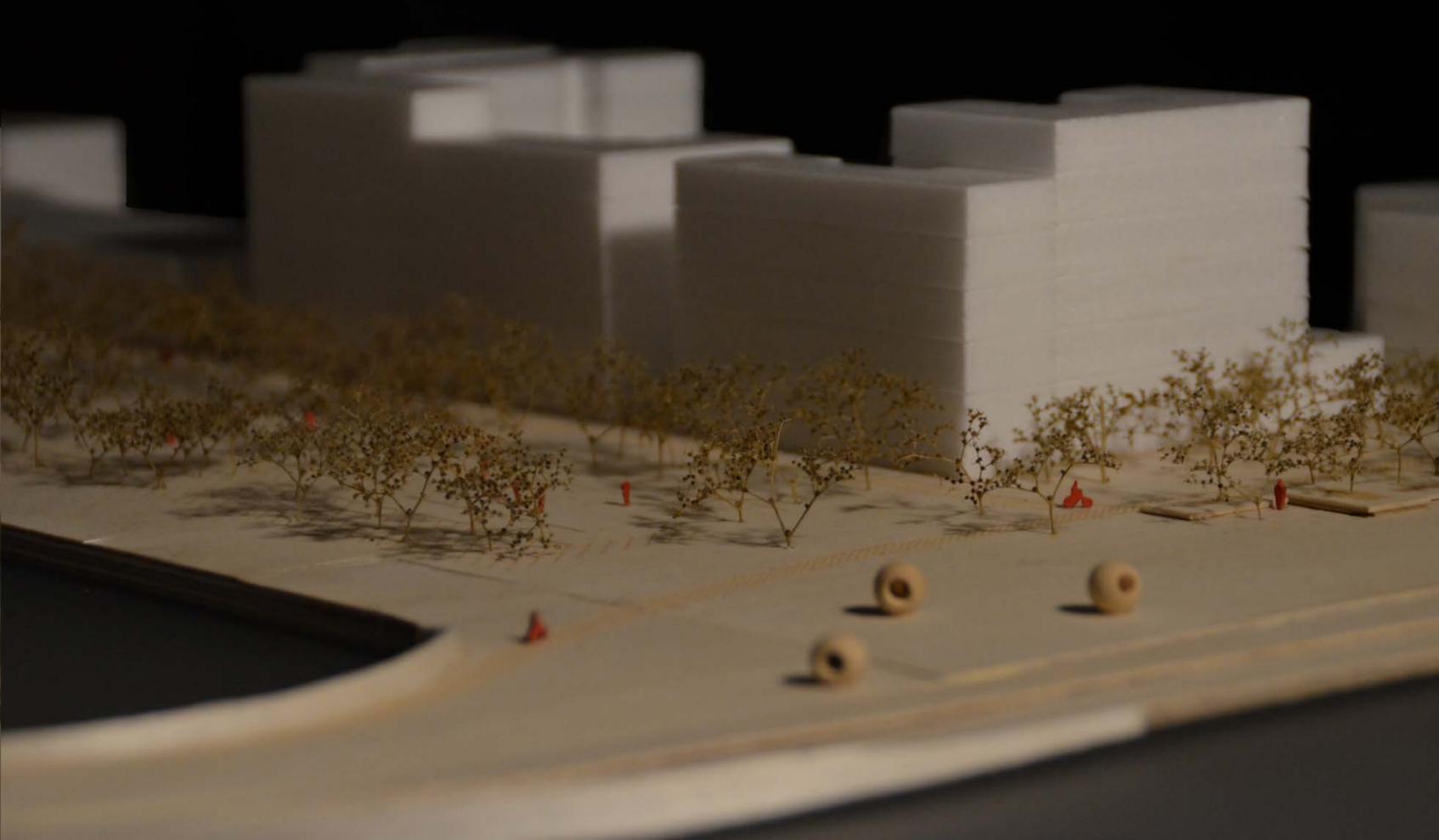
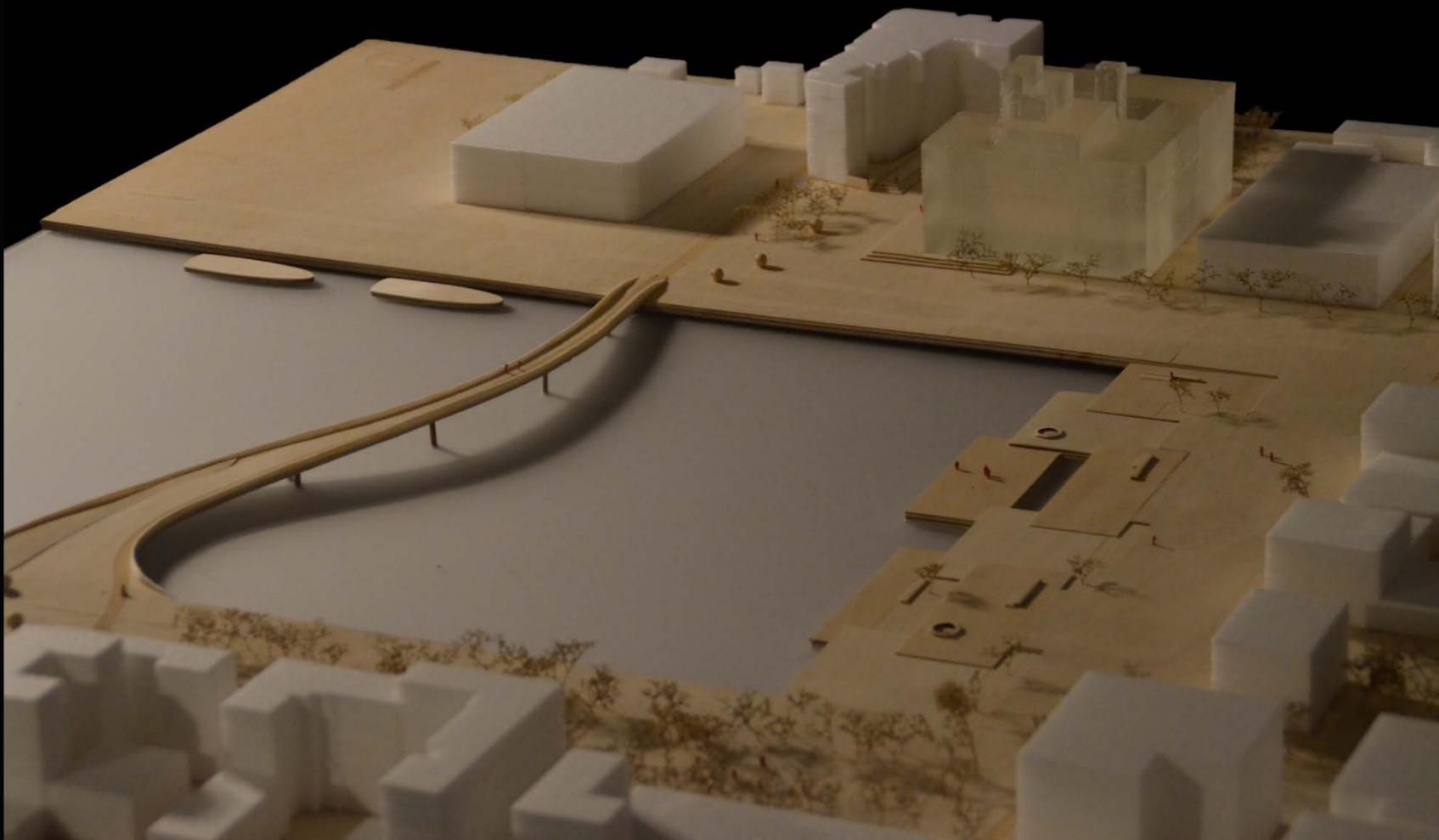

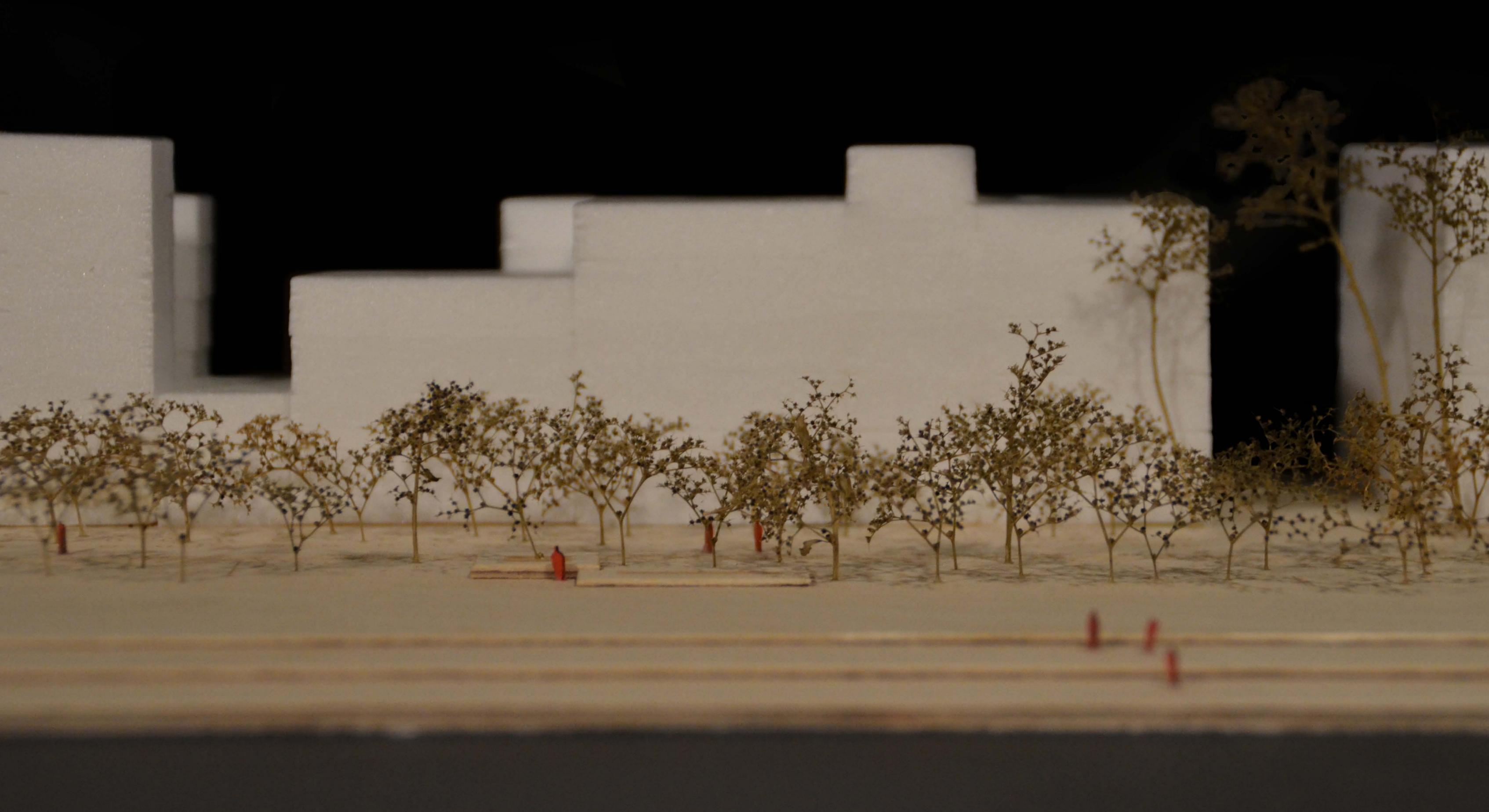
Η γέφυρα που αναφέρθηκε προηγουμένως, καταρχάς ενώνει τον ποδηλατόδρομο που έρχεται από δυτικά με αυτόν που έρχεται από την παραλία. Λόγω της αυξημένης χρήσης του ποδήλατου από τους κατοίκους για τις μετακινήσεις τους ήθελα να δώσω μια εναλλακτική στους ποδηλάτες που δεν θέλουν να κάνουν τον κύκλο του λιμανιού και απλά θέλουν να συνεχίσουν την πορεία τους προς το ποτάμι ή το αντίθετο.

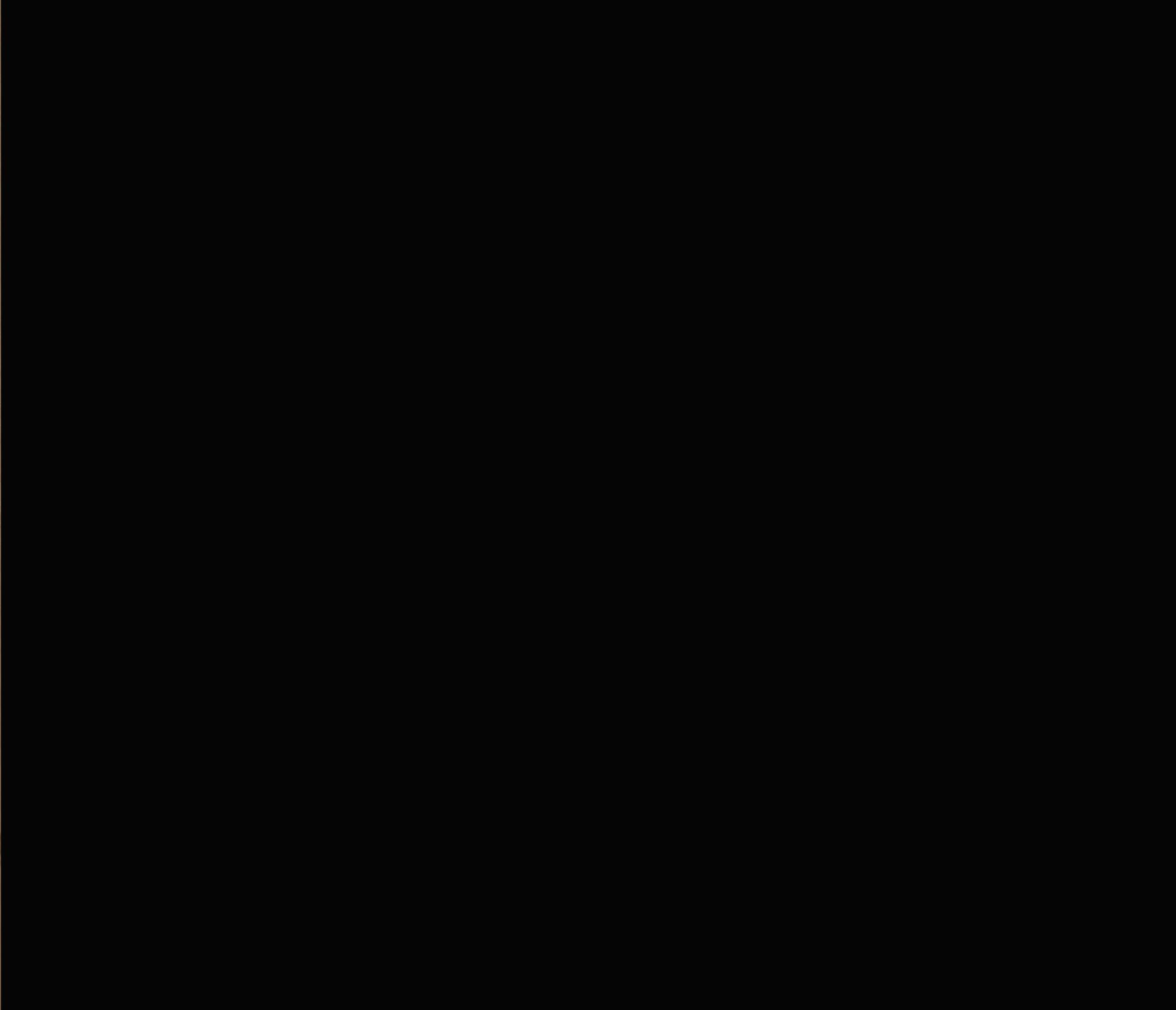
Προφανώς, εκτός από τους ποδηλάτες η γέφυρα παραλαμβάνει και τους περιπατητές και τους οδηγεί στο οικοδομικό τετράγωνο 458 που όπως προδίδει και ο τίτλος της διπλωματικής αποτελεί σημαντικό κομμάτι αυτής της ανάπλασης. Στην αρχή και στο τέλος της γέφυρας συναντάς μεγάλες μπετονένιες σφαίρες που έχουν διαμορφωθεί ως καθίσματα και στέκουν ουσιαστικά διάσπαρτες στο σημείο της προκυμιάς που είναι επίπεδο και χωρίς φύτευση. Οι σφαίρες αυτές είναι σαν γλυπτικό επεισόδιο που σηματοδοτεί την αρχή και το τέλος της πορείας της γέφυρας. Η γέφυρα είναι καμπύλη και σε όψη και σε κάτοψη και μοιάζει να αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του πιο πολυσύχναστου σημείου του λιμανιού μέχρι στιγμής με έναν νέο πυρήνα που δημιουργείται. Αυτός ήταν και ο σκοπός μου, η δημιουργία ενός νέου πυρήνα και στην δυτική πλευρά του λιμένα.

Μακέτα λιμανιού 1.333

Αποτύπωση Μύλων «Ευαγγελίστρια»

**ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ
ΜΥΛΩΝ "ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ"**

28 Φεβρουαρίου 1945. Αφιξη ελληνικού τρωμολοβόλου και βρετανικών πλοίων στο λιμάνι της Καλαμάτας.

Ο κεντρικός δρόμος της Καλαμάτας τη δεκαετία του 1960

Το λιμάνι της Καλαμάτας στις αρχές του 20ου αιώνα πριν την κατασκευή του αλύ στο βορειοανατολικό τμήμα των Μύλων

Το λιμάνι μπροστά από το τελωνείο (αλλοίως Πλατεία Τελωνείου) τη δεκαετία του 1960

Καλαμάτα. Πρετορούσι. Καλαμάτα. Le Qhai. *Επίσης με τίτλους Φ. Βενεζουέλιος

- 19 25 Ίδρυση εταιρίας με σκοπό τη λειτουργία Κυλινδρόμυλων
- 19 26 Ολοκλήρωση εργασιών κατασκευής και έναρξη λειτουργίας
- 19 28 Επέκταση κτιριακών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων
- 19 39 Κατασκευή υπόγειου καταφυγίου
- 19 41 Κατάληψη του εργοστασίου από Ιταλούς, οπότε και υπέστη σοβαρές ζημιές
- 19 51 Κατασκευή υπόγειας στοάς μεταφοράς σιτιού από τα πλοία απευθείας στο εργοστάσιο
- 19 82 Κατασκευή νέων αιταποθκών (νέα τύπου μεταλλικά αλύ) στο οικοδομικό τετράγωνο δυτικά των μύλων
- 19 86 Μεγάλος σεισμός Καλαμάτας. Το κτίριο χαρακτηρίστηκε ως επινέδονο και η λειτουργία του διεκόπη προσωρινά.
- 19 88 Οριστική διακοπή λειτουργίας
- 19 91 Οι Μύλοι, μετά από πλειστηριασμό, περνούν στα χέρια νέου ιδιοκτήτη στον οποίο ανήκουν μέχρι και σήμερα

Αεροφωτογραφία της πόλης της Καλαμάτας το 1955

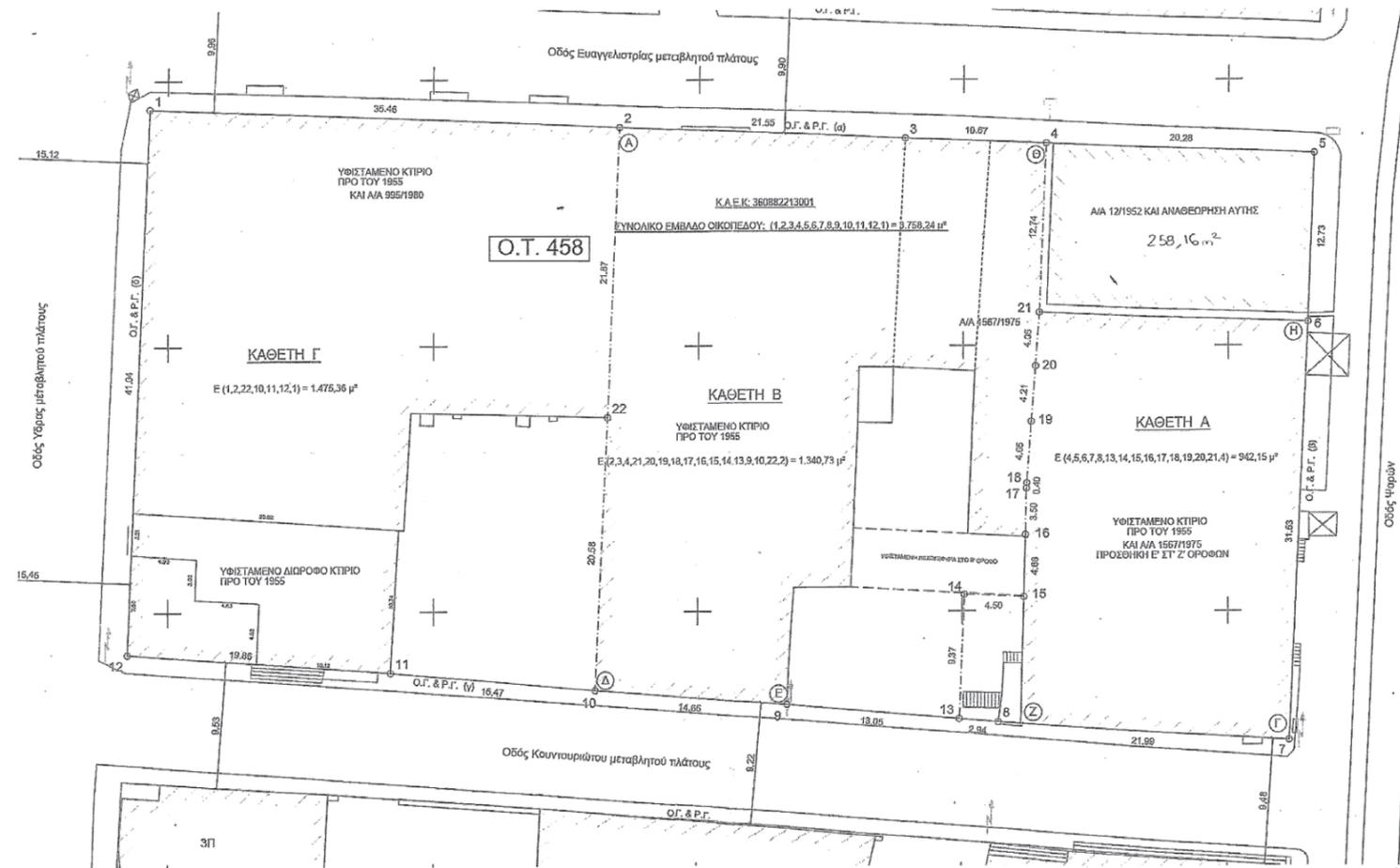
Τραμ στο λιμάνι στην οδό Ναυαρίνου προπολεμικά

Η οδός Ναυαρίνου στο σημείο του παλιού ξενοδοχείου "ΑΜΕΡΙΚΑ" (άγνωστη χρονολογία)

Αποψη του Πάρκου Σιδροδρομίων το 1933

Τοπογραφικό διάγραμμα Ο.Τ. 458

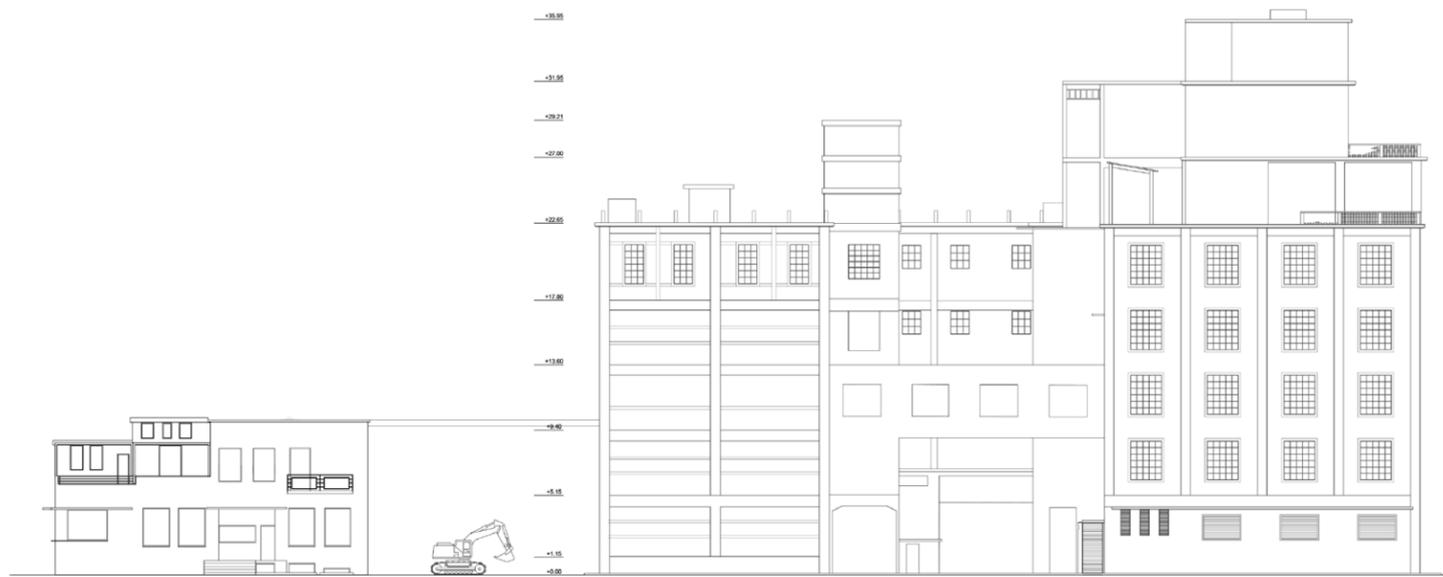
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΜΥΛΩΝ "ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ"

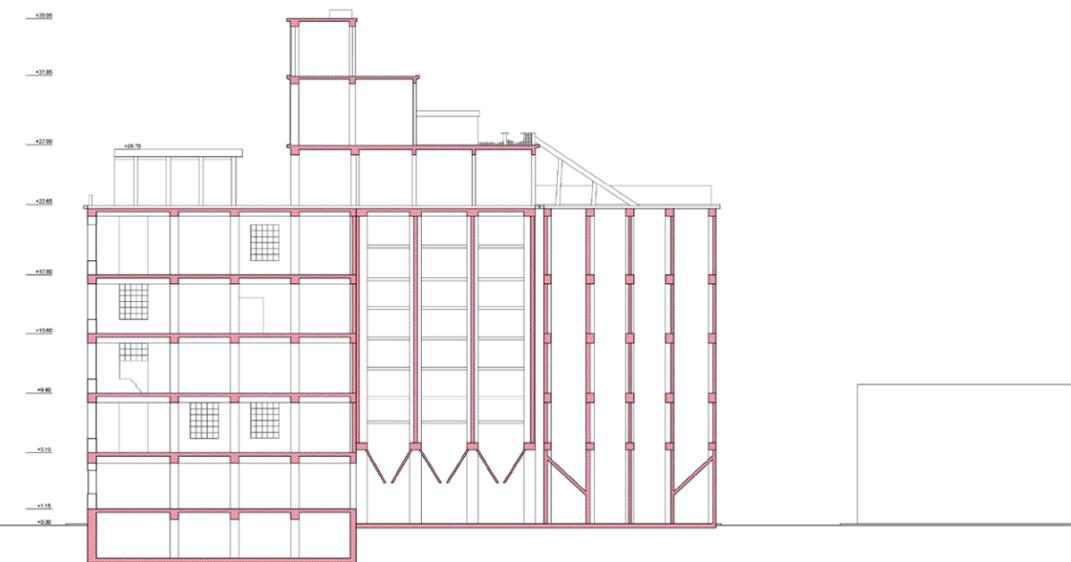
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

TOMH A-A

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

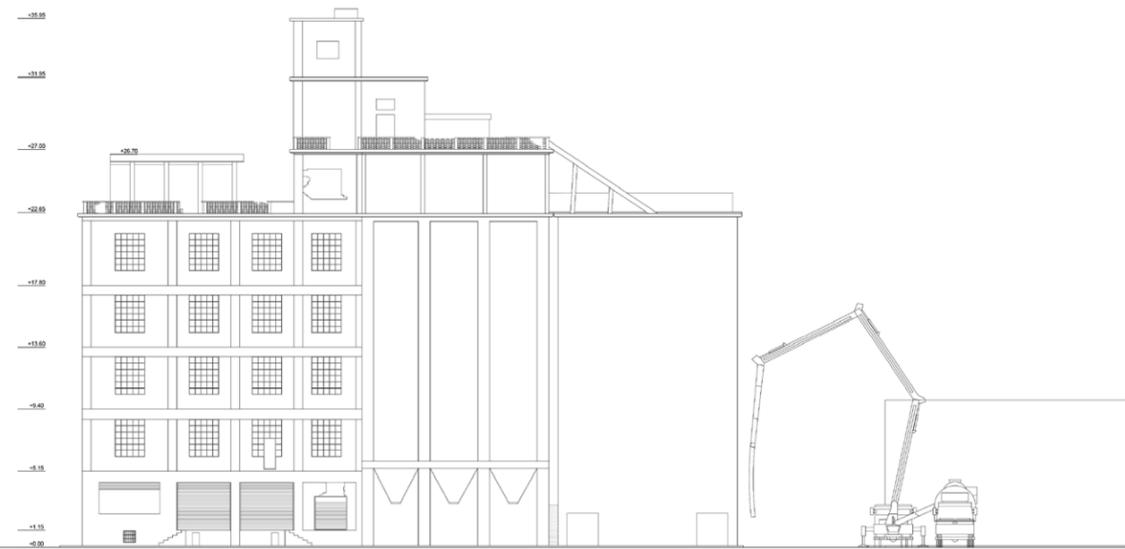

TOMH B-B

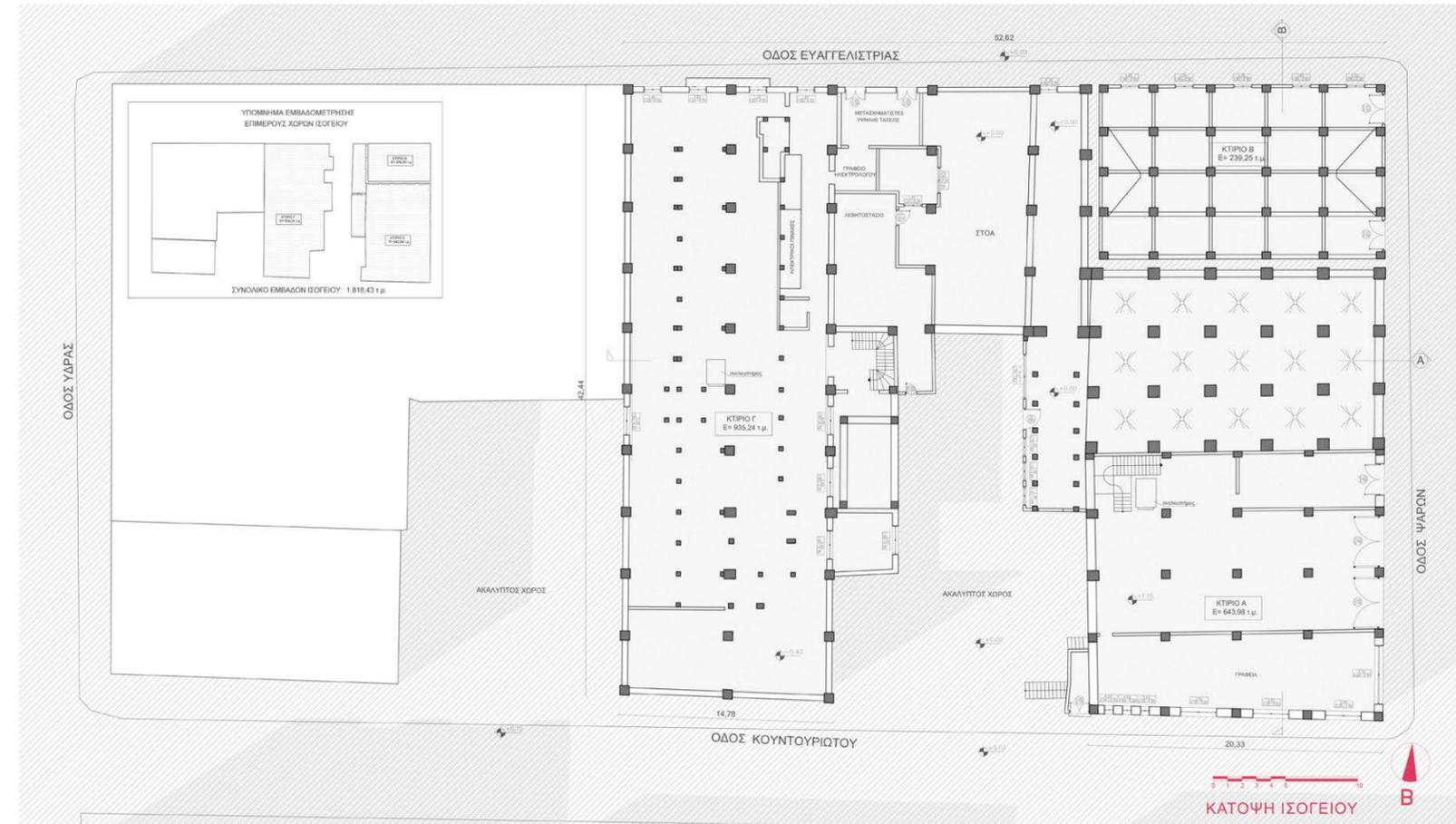

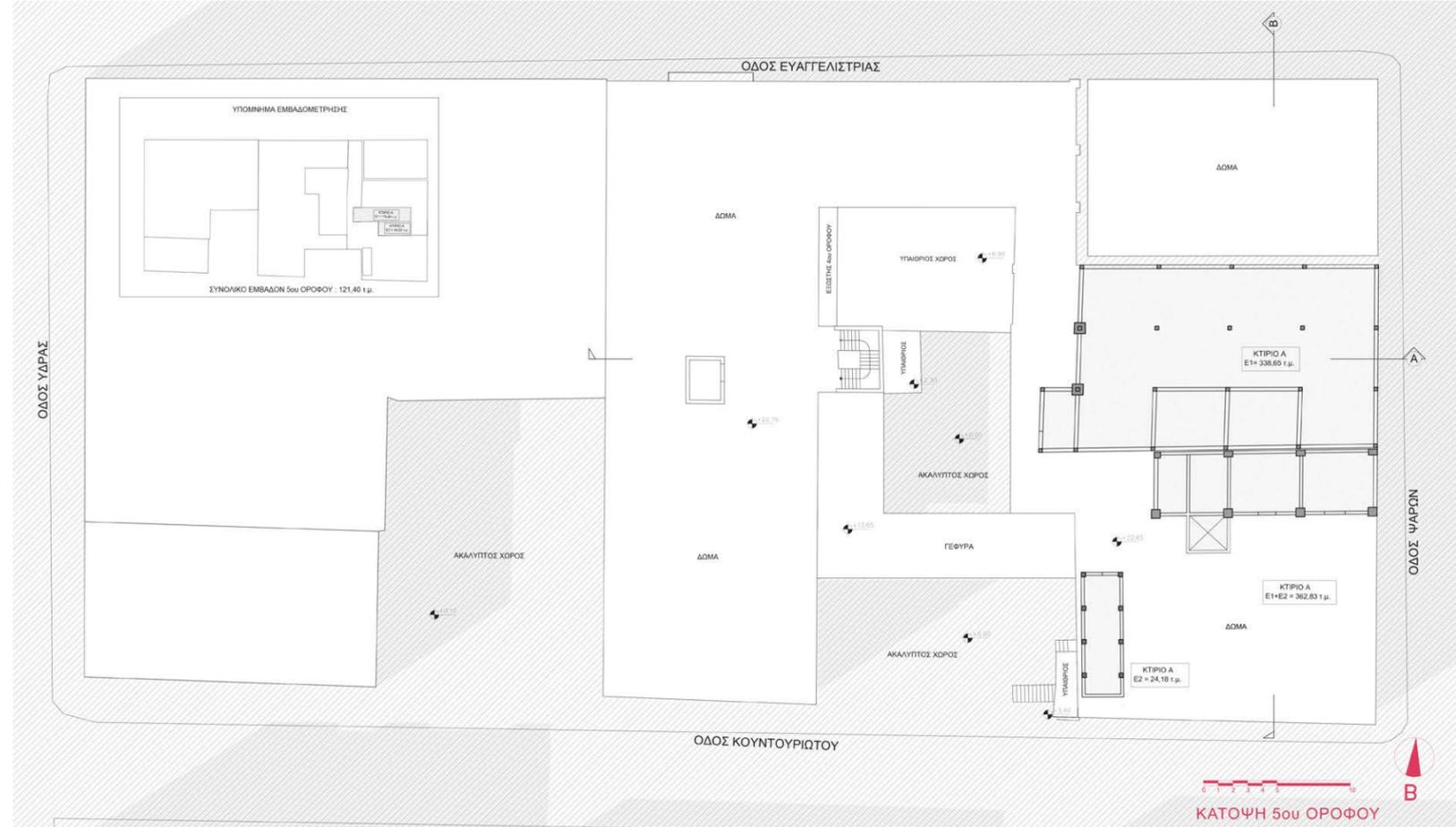
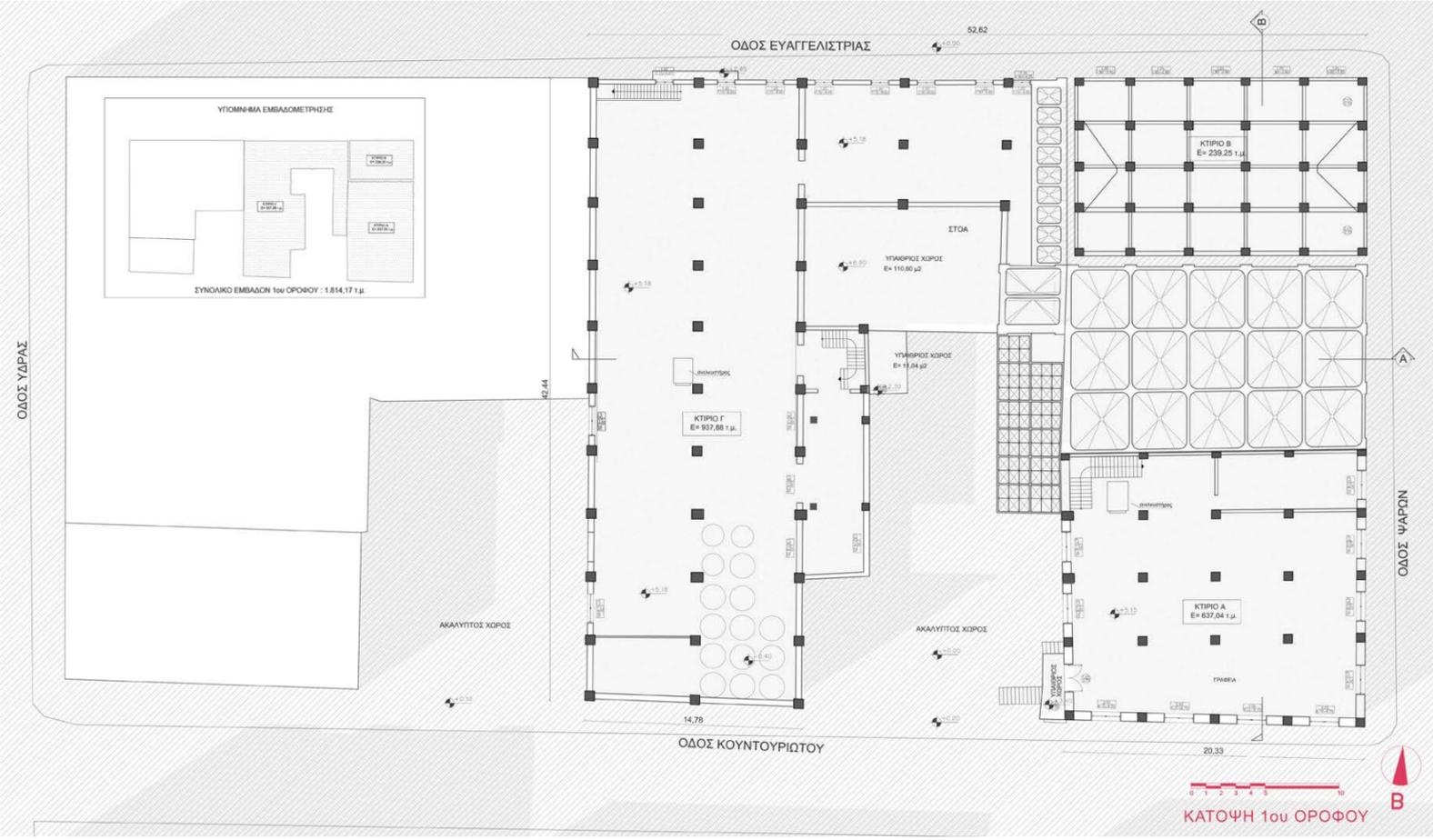

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

Επανάχρηση βιομηχανικού κελύφους

Με τις καθαιρέσεις κτιρίων στο οικοδομικό τετράγωνο 458 ουσιαστικά η Καλαμάτα αποκτά μια νέα πλατεία στην καρδιά της ανάπλασης. Τρία είναι τα κτίρια που προτείνεται η κατεδάφισή τους. Δύο από αυτά αποτελούν τις παλιές αποθήκες του εργοστασίου στις οποίες τώρα βρίσκονται βοηθητικές χρήσεις παρακείμενου πολυκαταστήματος και ένα νυχτερινό μαγαζί, ενώ το τρίτο κτίριο παραμένει αυτή τη στιγμή χωρίς χρήση.

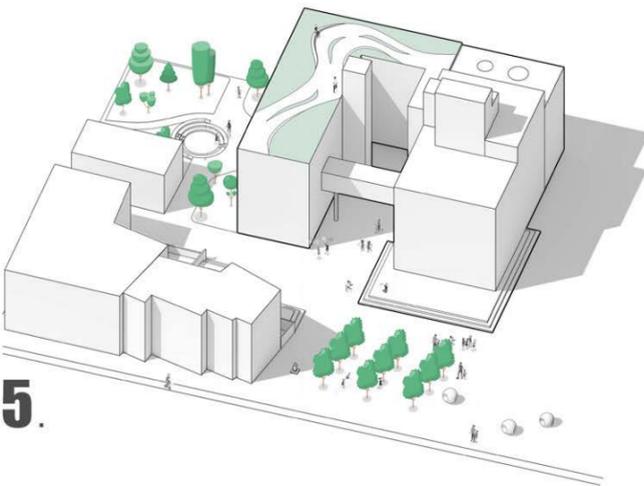
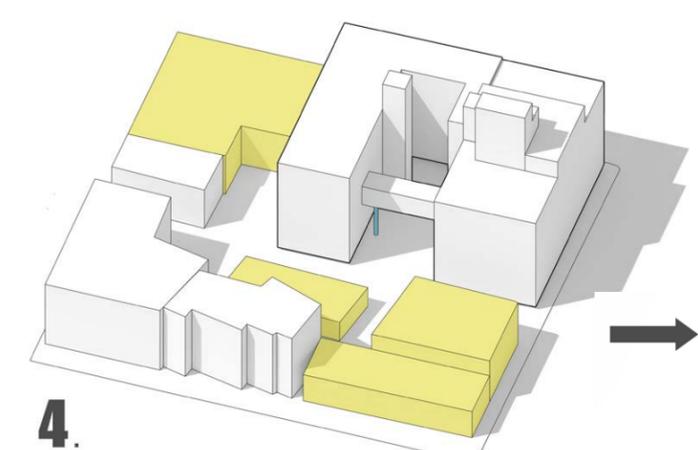
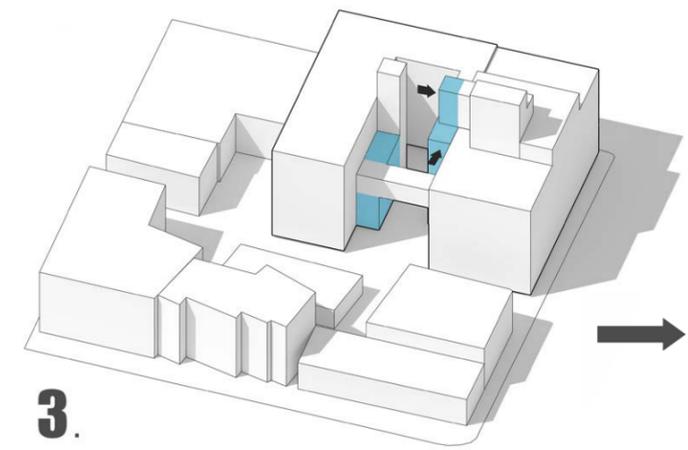
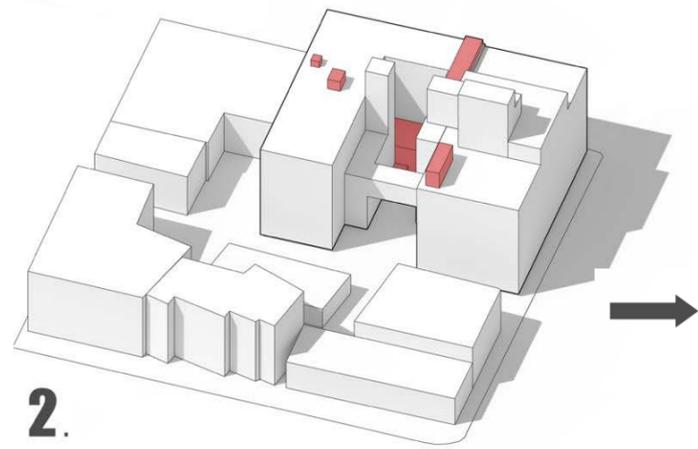
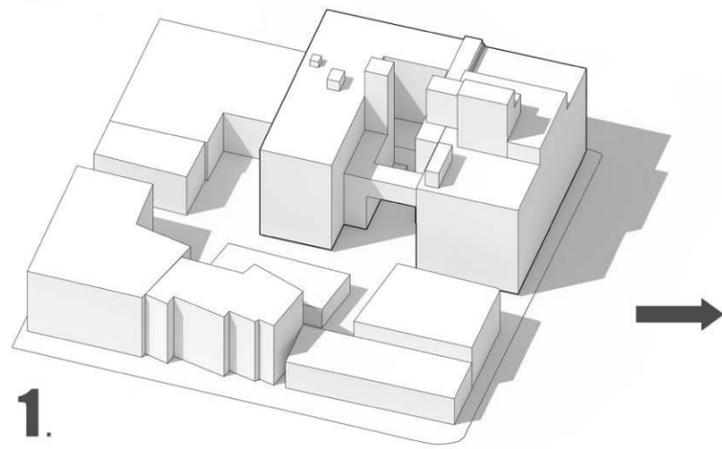
Χωροταξικά και χρηστικά ανεξάρτητο κομμάτι της νέας πλατείας αποτελεί ο κήπος που έχει διαμορφωθεί δυτικά του κτιρίου και έχει άμεση επικοινωνία με το εσωτερικό του. Στον κήπο αυτό διαμορφώνεται ένα αμφιθέατρο σε υποβάθμιση μέσα στο έδαφος.

Το κυρίως μέρος της πλατείας έχει μια απλή διαμόρφωση με τρεις συστάδες δέντρων και αρκετό ελεύθερο χώρο. Κυρίαρχα στοιχεία της νέας πλατείας και μορφολογικά αλλά και όσον αφορά τη χρήση είναι τα δυο αντικριστά βάρθρα που λειτουργούν ως χώρος καθιστικού. Στο σημείο μπροστά από το οικοδομικό τετράγωνο 458 και νοτιότερα (νοτιότερα της γέφυρας) προτείνεται η μεταφορά των κρουαζιερόπλοιων αλλά και των επιβατικών πλοίων της γραμμής που ίσως ξαναλειτουργήσουν στο μέλλον. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει η λιγότερη δυνατή όχληση στην μεριά του παράκτιου πάρκου και της εστίασης. Λόγω της μεταφοράς αυτής, μια από τις σχεδιαστικές μου προτεραιότητες για το σημείο αυτό ήταν να υπάρχουν και σημεία που κάποιος να μπορεί να κάτσει προκειμένου να εξυπηρετηθούν και όσοι αναμένουν κάποιο πλοίο αλλά και οι χρήστες του κτιρίου που θα αποκτήσει ξανά ζωή.

Τα ένα από τα δύο βάρθρα δεν αποτελεί απλά στοιχείο της πλατείας. Είναι ουσιαστικά αναπόσπαστο κομμάτι του κτιρίου και αποτελεί την ένωση του μέσα με το έξω. Βλέποντας την κάτοψη του ισογείου των μύλων, παρατηρούμε ότι από τον χώρο των σιλό και νοτιότερα η πλάκα υπερυψώνεται 1 μέτρο και 15 εκατοστά. Αυτό συμβαίνει διότι από κάτω βρίσκεται το υπόγειο. Θέλοντας, λοιπόν, να δώσω την ευκαιρία στους χρήστες του κτηρίου να μην εγκλωβίζονται σε αυτό το σημείο και να πρέπει να γυρίσουν πίσω εάν θέλουν να εξέλθουν, παρέλαβα αυτή την υψομετρική διαφορά και δημιούργησα αυτό το βάρθρο που αποτελεί και μια δεύτερη είσοδο-έξοδο στο κτίριο.

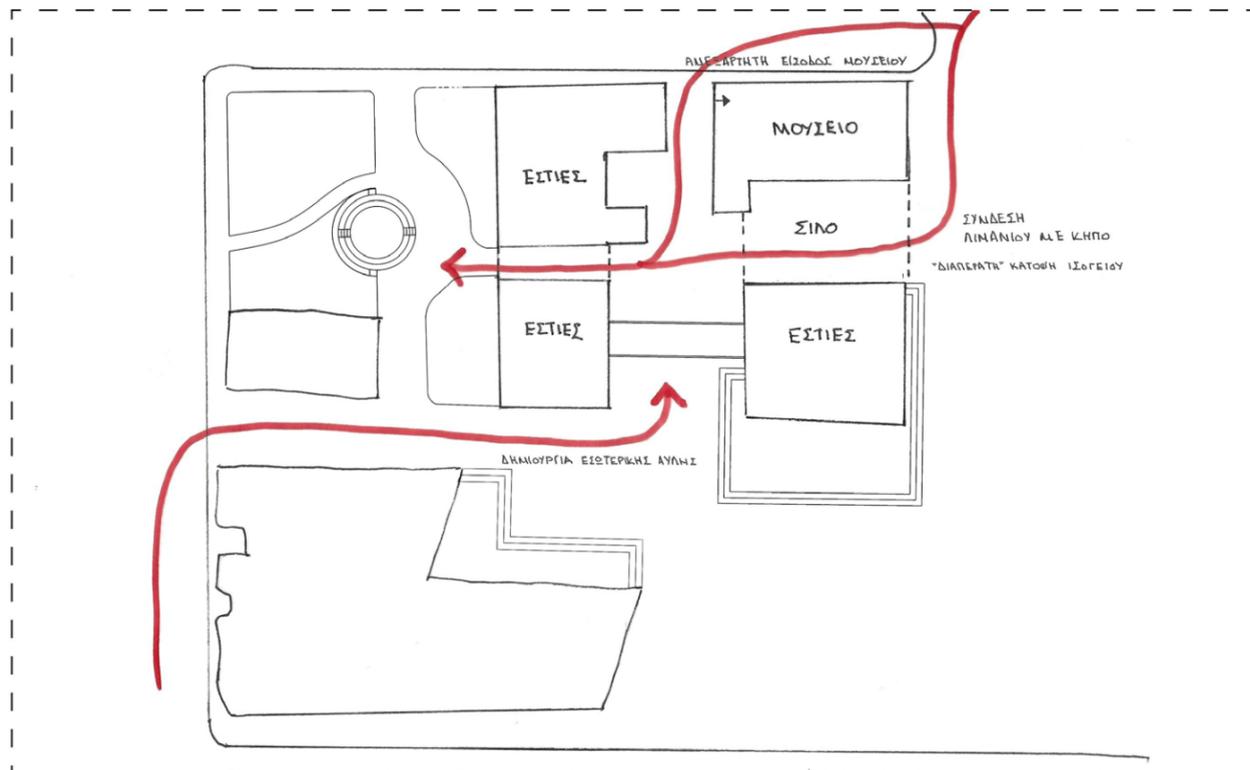
Το μεγαλύτερο μέρος του κτηρίου μετατρέπεται σε φοιτητικές εστίες με δυναμικότητα 116 κλινών. Η χρήση αυτή επιλέχθηκε ως συνδρομή προς το πρόβλημα στέγασης που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το σύνολο των φοιτητών δεν μπορεί να φιλοξενηθεί στις υπάρχουσες φοιτητικές εστίες του Πανεπιστημίου αλλά ούτε και το κτιριακό απόθεμα της πόλης φαίνεται να λύνει το πρόβλημα καθώς μεγάλο μέρος του διατίθεται για βραχυχρόνια μίσθωση. Το πανεπιστήμιο της Καλαμάτας έχει 8 τμήματα και περίπου 1000 εισακτέους τον χρόνο.

Στο ίδιο κτιριακό συγκρότημα με τις φοιτητικές εστίες προτείνεται η στέγαση ενός μουσείου βιομηχανικής κληρονομιάς. Το συγκεκριμένο κτίριο και λόγω τοποθεσίας αλλά και λόγω της ιστορικότητάς του, αποτελεί ιδανική περίπτωση προκειμένου να εκτεθεί ο βιομηχανικός εξοπλισμός ο οποίος σώζεται μέχρι και σήμερα αλλά και να κρατηθεί ζωντανή η βιομηχανική ιστορία της πόλης μέσα από τις επόμενες γενιές. Το κομβικό σημείο του μουσείου θα του επιτρέπει να φιλοξενεί και άλλες περιοδικές εκθέσεις ή εκδηλώσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το μουσείο έχει ανεξάρτητη είσοδο από τις εστίες και στεγάζεται στα σιλό του συγκροτήματος που κατασκευάστηκαν μεταγενέστερα και ουσιαστικά αποτελούν ξεχωριστό εφραπτόμενο κτίριο.

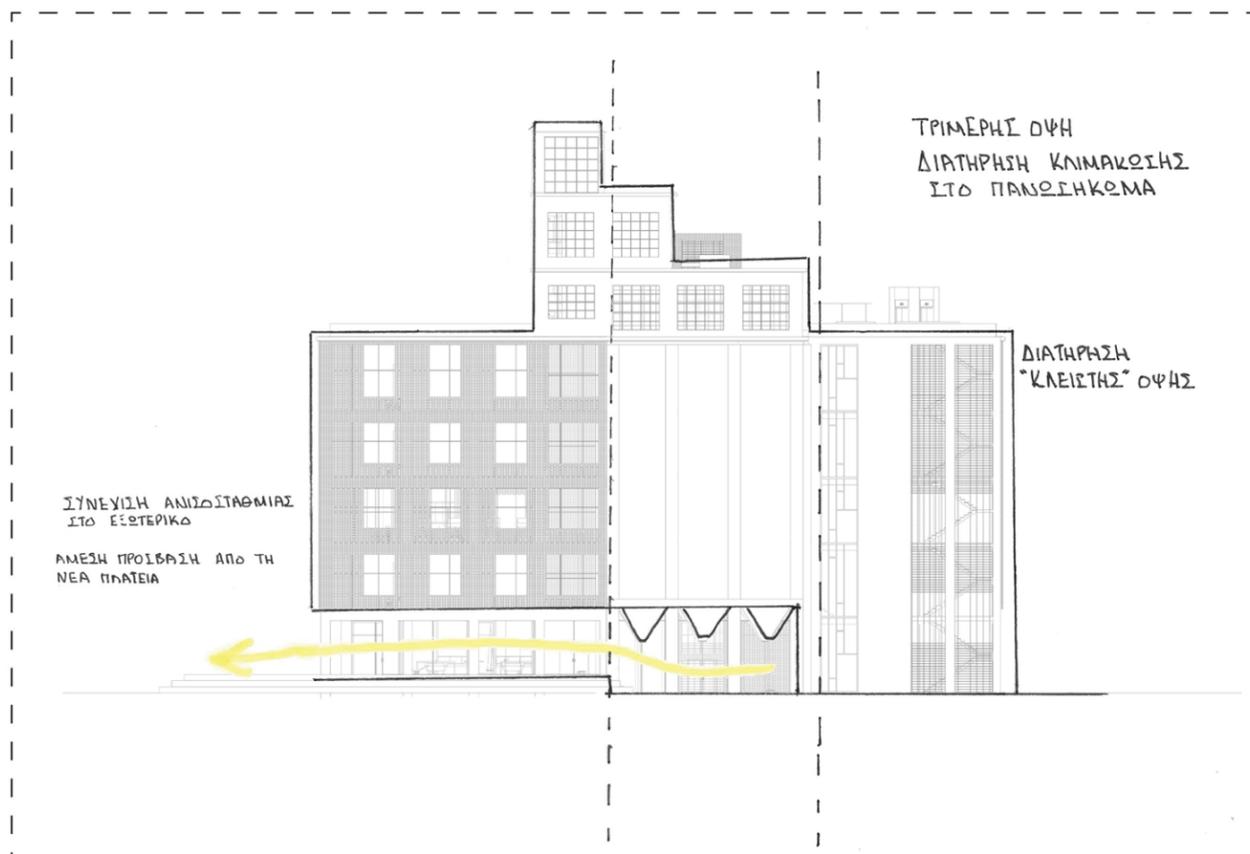

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΝ
Ο.Τ. 458**

Εκτός από κάποιες μικροκατασκευές και αποθήκες στο δώμα, κατεδαφίζονται και τμήματα σιλό στο αίθριο μαζί με στεγασμένο χώρο που βρισκόταν κάτω από την γέφυρα του αιθρίου. Η στήριξη της γέφυρας θα γίνεται πια με νέο μπετονένιο εξαγωνικό υποστήλωμα. Γενικά το μεγαλύτερο μέρος του κτιρίου διατηρείται ως έχει, ακόμη και τα πολύ ψηλά πανωσηκώματα στο δώμα. Οι περισσότερες κατεδαφίσεις που γίνονται, έχουν σκοπό να αναδείξουν το αρχιτεκτονικό στοιχείο της γέφυρας που αποτελεί σήμα κατατεθέν του κτιρίου ενώ παράλληλα μέλημά μου ήταν να απελευθερωθεί το αίθριο και να λειτουργήσει ως ένας καθαρός και λειτουργικός ενδιάμεσος χώρος.

Βασικό στοιχείο που με βοήθησε και με οδήγησε σε κάποιες πρώτες σχεδιαστικές αποφάσεις ήταν η τριμερής μορφολογικά ανατολική όψη. Κοιτώντας κάνεις την συγκεκριμένη πλευρά του κτιρίου βλέπει 3 διαφορετικά συστήματα όψης. Ένα αυτό με τα παράθυρα, ένα αυτό με τα παλιά σιλό και έναν εντελώς τυφλό μπετονένιο όγκο που είναι τα μεταγενέστερα σιλό. Θέλησα, λοιπόν, να διατηρήσω αυτή τη τριμερή κατάσταση της όψης αλλά και την αίσθηση του τυφλού σκοτεινού όγκου. Αφενός η αίσθηση της «βαριάς», κλειστής μπετονένιας όψης εξυπηρετούσε τη χρήση του βιομηχανικού μουσείου και αφετέρου δημιουργούσε την απαραίτητη ατμόσφαιρα στο εσωτερικό. Η διαίρεση της όψης στα τρία δημιούργησε ουσιαστικά και τρεις κατακόρυφες ζώνες που αποτέλεσαν το σχεδιαστικό λεξιλόγιο και για τα ανοίγματα του μουσείου. Στο εσωτερικό του μουσείου εκτός από τα μεγάλα κατακόρυφα παράθυρά που διατρέχουν όλη την όψη έχουν ανοιχτεί στρογγυλές τρύπες στις πλάκες, οι οποίες φέρνουν φως στο εσωτερικό. Το κλιμακοστάσιο που φαίνεται στην ανατολική και τη βόρεια όψη είναι το κύριο κλιμακοστάσιο του μουσείου και είναι εξωτερικό και γωνιακό. Έτσι δημιουργούνται κατακόρυφες ζώνες στην όψη συνεχίζοντας σχεδιαστικά την παρατήρηση της τριμερούς όψης αλλά και την ιδέα των κατακόρυφων παραθύρων.

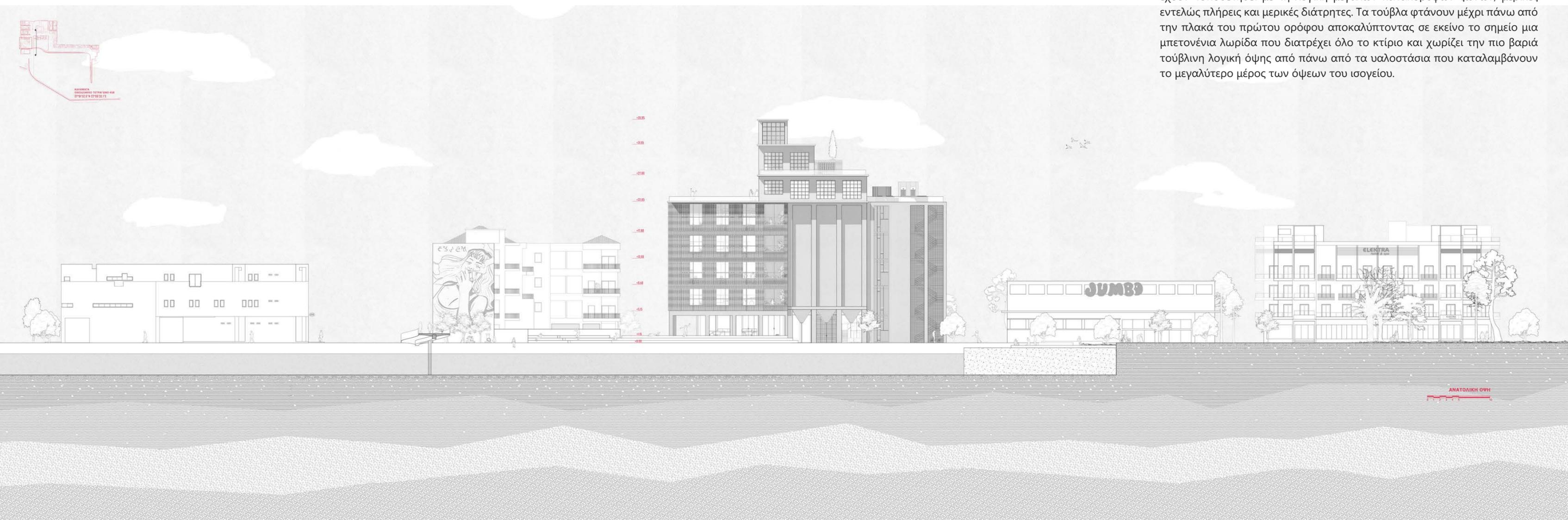

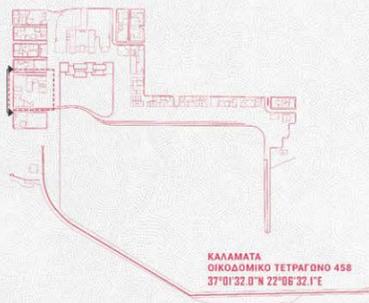
Όσον αφορά το μέρος των παλιών σιλό, εδώ ήθελα να δημιουργήσω ένα πέρασμα από το λιμάνι στο κτίριο από εκεί στο αίθριο και από κει στον πίσω κήπο. Γενικά αυτός ο χώρος δεν έχει την αίσθηση του κλειστού και προσκαλεί τον κόσμο να περάσει από μέσα, να περιηγηθεί, να δει τα σιλό κλπ. Για αυτό και τα υαλοστάσια βρίσκονται σε υποχώρηση και όχι στην έξω σειρά υποστρωμάτων.

Προκειμένου να γίνει αυτός ο χώρος πιο εντυπωσιακός και για να αναδειχθούν τα σιλό και το μεγάλο ύψος τους, αφαιρούνται τα τοιχεία των τριών μεσαίων σιλό. Πια ο επισκέπτης θα μπορεί να αντιλαμβάνεται την κατακορυφότητα των 20 μέτρων αντί να βλέπει απλώς μια μπετονένια πλάκα με κωνικές απολήξεις από πάνω του. Στο αίθριο οδηγούν συνολικά 3 στοές από βορρά, ανατολή και δύση.

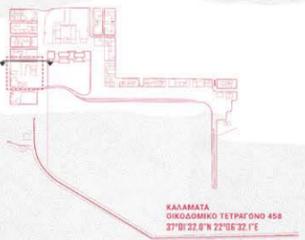
Έτσι δημιουργείται η αίσθηση μιας διαπερατής κάτοψης ισογείου που δεν αναγκάζει τον χρήστη να περιηγηθεί μόνο γύρω γύρω από το κτίριο αλλά να το διασχίσει, βλέποντας παράλληλα και τα ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία του.

Για τη διαμόρφωση των όψεων επιλέχθηκε η χρήση τούβλων διαστάσεων 20x6x10 εκ. σε όλη την έκταση του κτηρίου, όχι όμως στις τυφλές μπετονένιες όψεις των σιλό τα οποία θέλησα να διατηρηθούν ως έχουν. Τα τούβλα, εκτός από τα ανοίγματα που έχουν στα μπαλκόνια διαμορφώνουν σε όλη την έκταση ένα διάτρητο πλέγμα που δημιουργεί ενδιαφέρουσες σκιάσεις και ενδιάμεσους ημιυπαίθριους χώρους. Στη νοτιά όψη του κτηρίου, τα τούβλα έχουν τοποθετηθεί με τη λογική μεγάλων κατακόρυφων ζωνών, μερικές εντελώς πλήρεις και μερικές διάτρητες. Τα τούβλα φτάνουν μέχρι πάνω από την πλακά του πρώτου ορόφου αποκαλύπτοντας σε εκείνο το σημείο μια μπετονένια λωρίδα που διατρέχει όλο το κτίριο και χωρίζει την πιο βαριά τούβλινη λογική όψης από πάνω από τα υαλοστάσια που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των όψεων του ισόγειου.

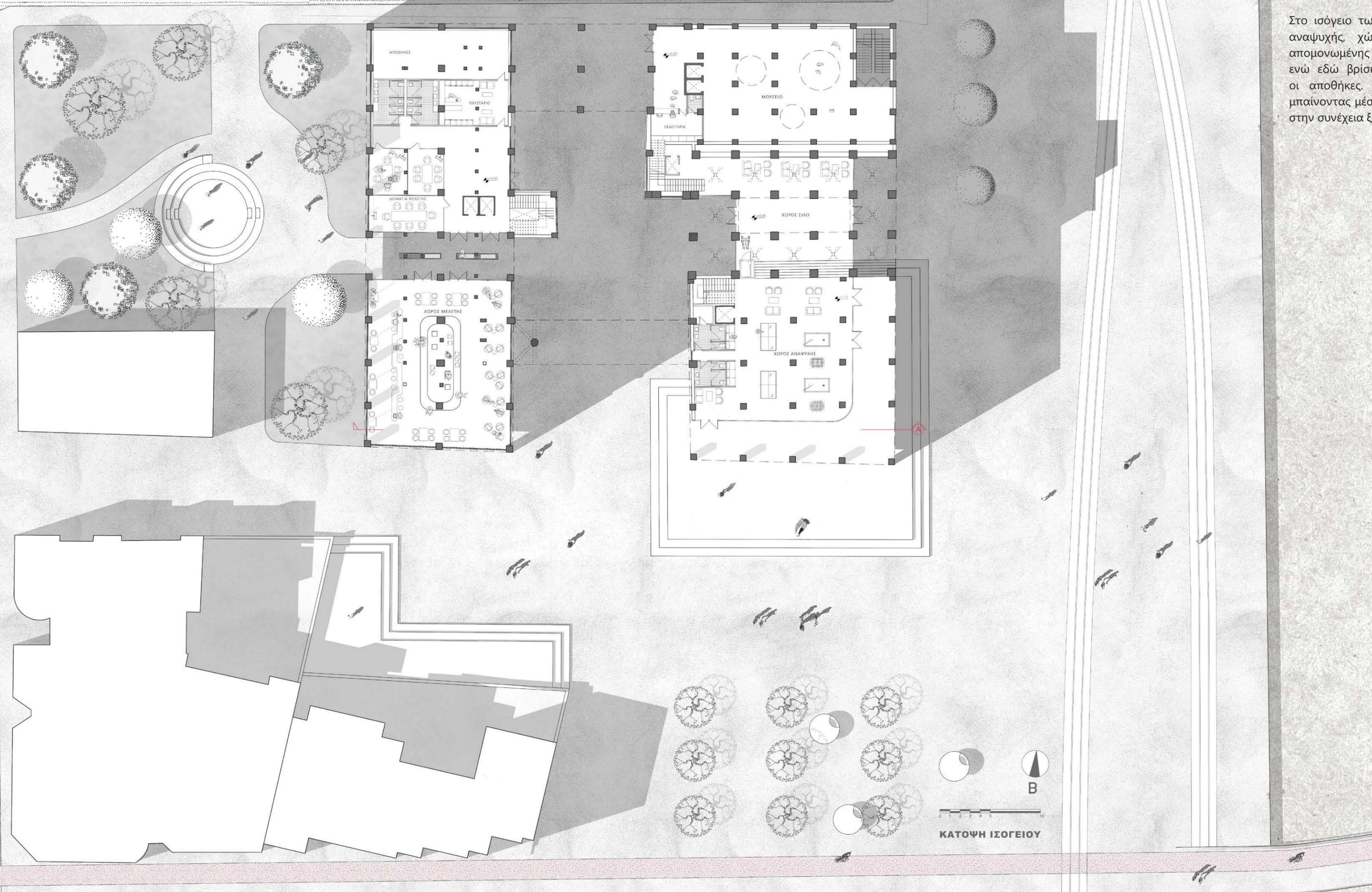

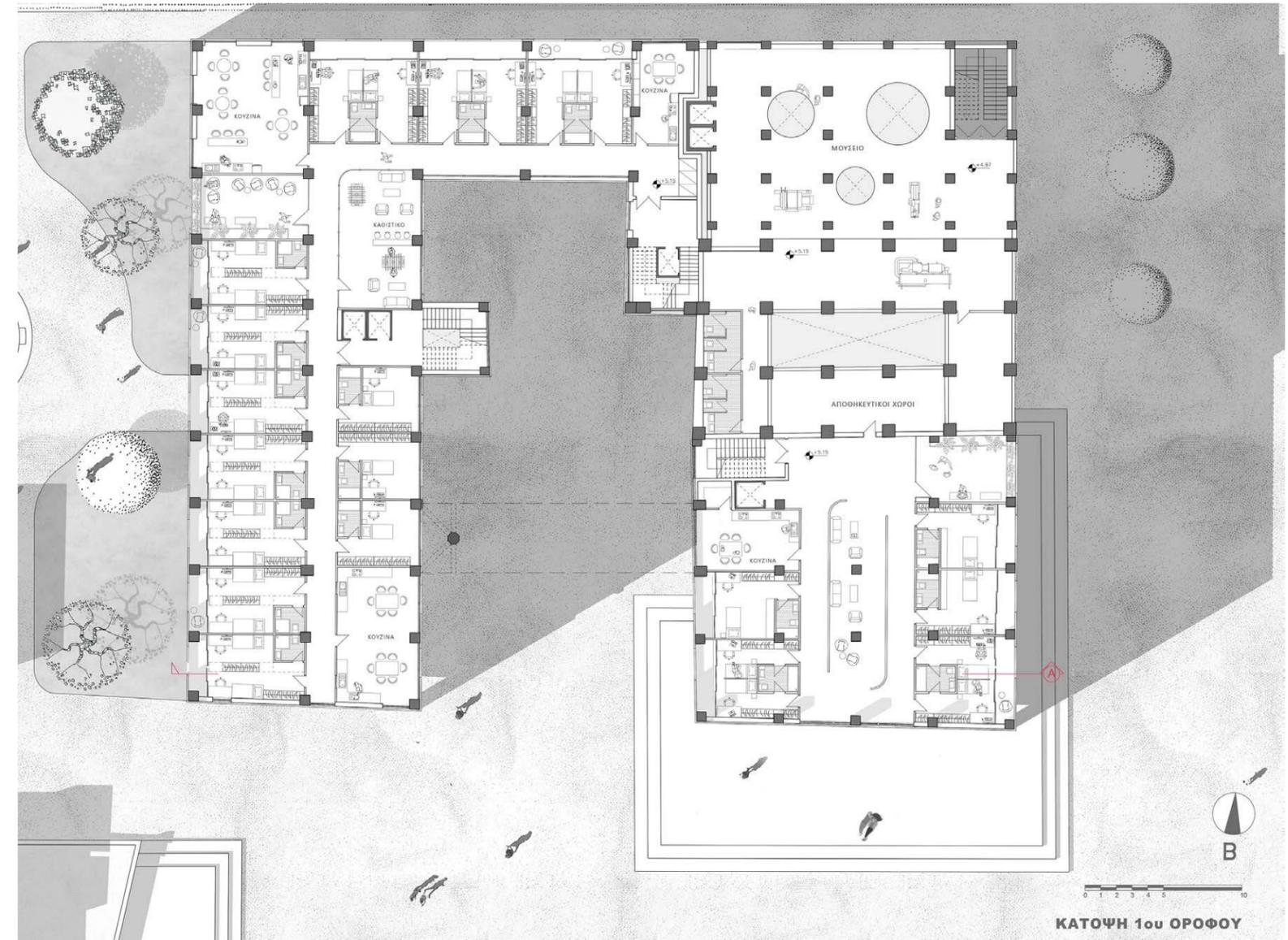
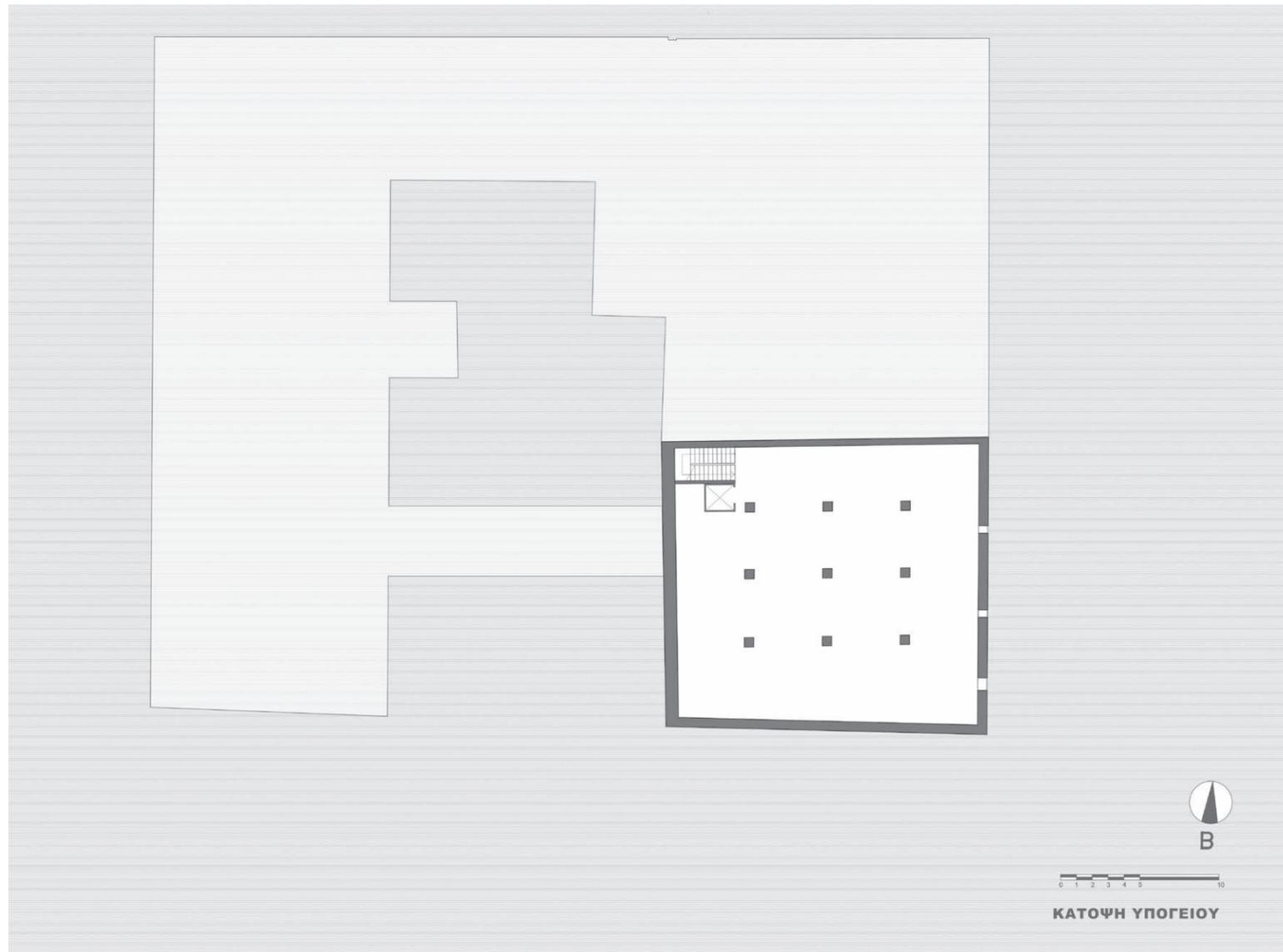
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ
0 1 2 3 4 5 10

Στο ισόγειο των εστίων βρίσκουμε το χώρο αναψυχής, χώρους μελέτης και δωμάτια απομονωμένης μελέτης για τους φοιτητές ενώ εδώ βρίσκονται και το πλυσταριό και οι αποθήκες. Στην πλευρά του μουσείου, μπαίνοντας μέσα συναντάμε τα εκδοτήρια και στην συνέχεια ξεκινούν οι εκθεσιακοί χώροι.

Από το ισόγειο και πάνω βρίσκονται τα δωμάτια των φοιτητών τα οποία είναι μονόκλινα ή δίκλινα και όλα διαθέτουν ιδιωτικό μπάνιο. Σε κάθε όροφο βρίσκονται και οι κοινόχρηστες κουζίνες μονές ή διπλές. Σε κάθε κουζίνα έχει προβλεφθεί να μην αντιστοιχούν πάνω από 6 φοιτητές. Ακόμη, σχεδόν όλα τα δωμάτια διαθέτουν και δικό τους μπαλκόνι.

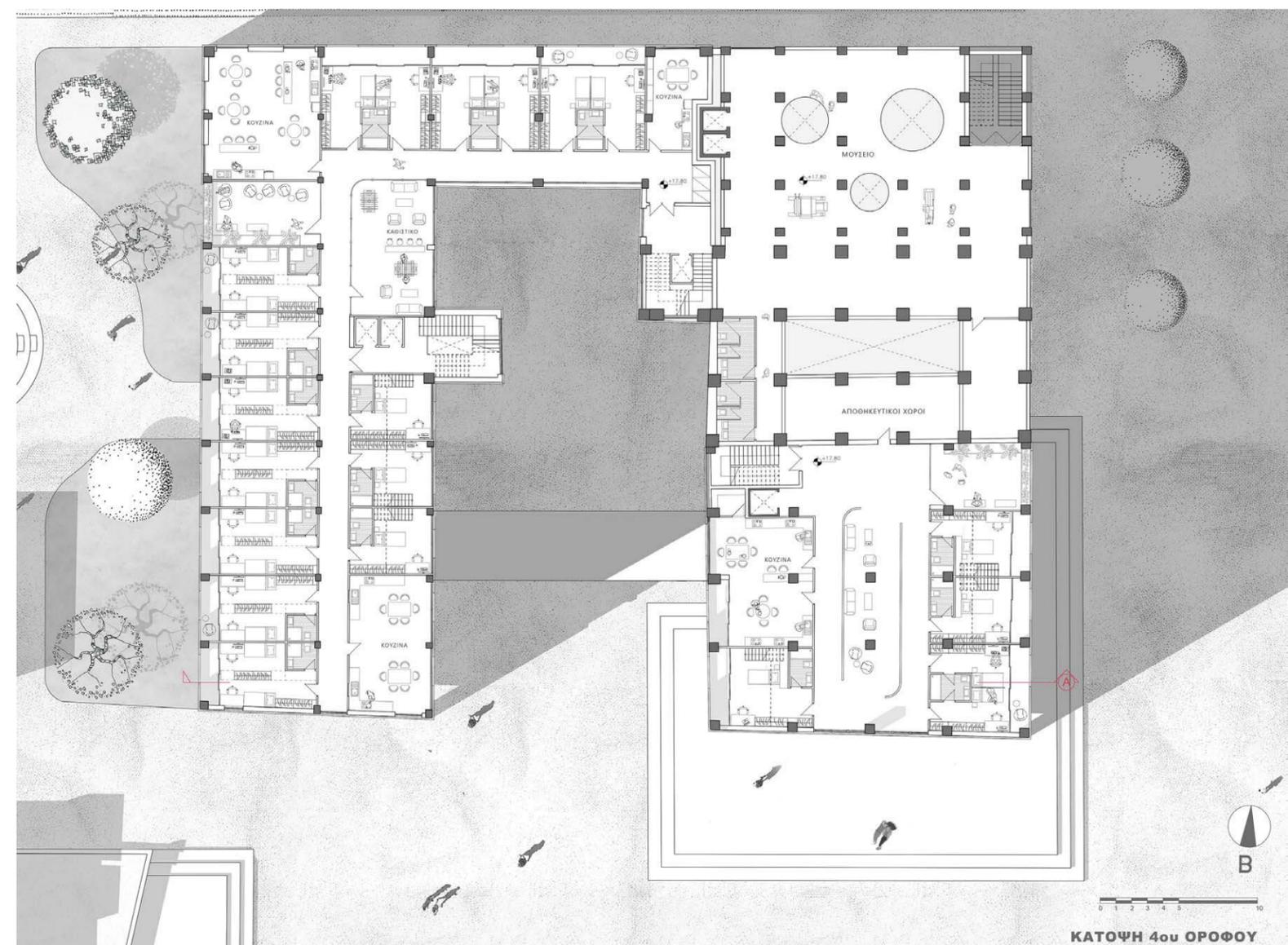
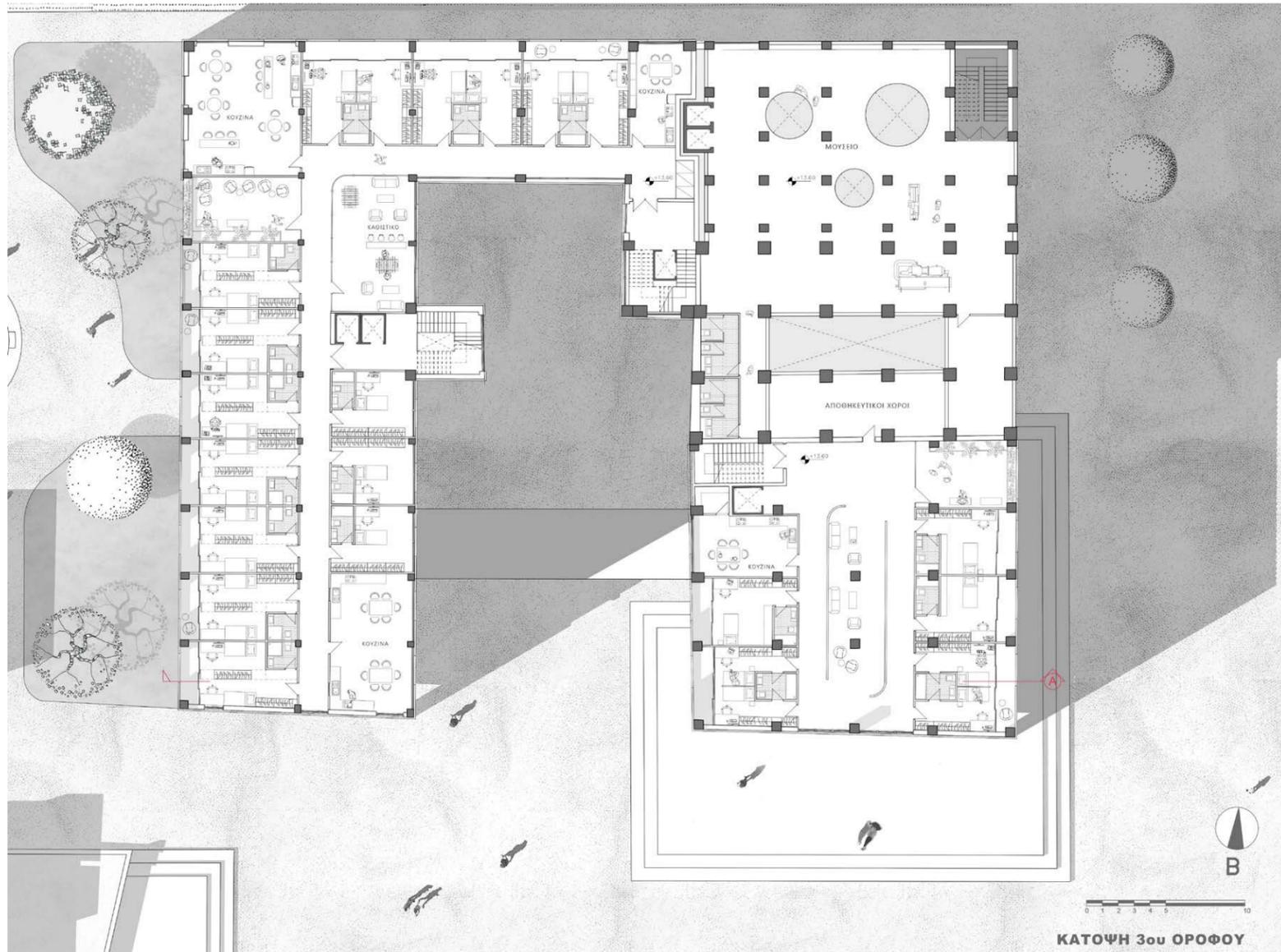
Οι εστίες ουσιαστικά χωρίζονται σε δυο πτέρυγες όπου κάθε πτέρυγα έχει και το δικό της καθιστικό σε κάθε όροφο πέρα από το κοινό μεγάλο καθιστικό-χώρο συνάθροισης του ισόγειου.

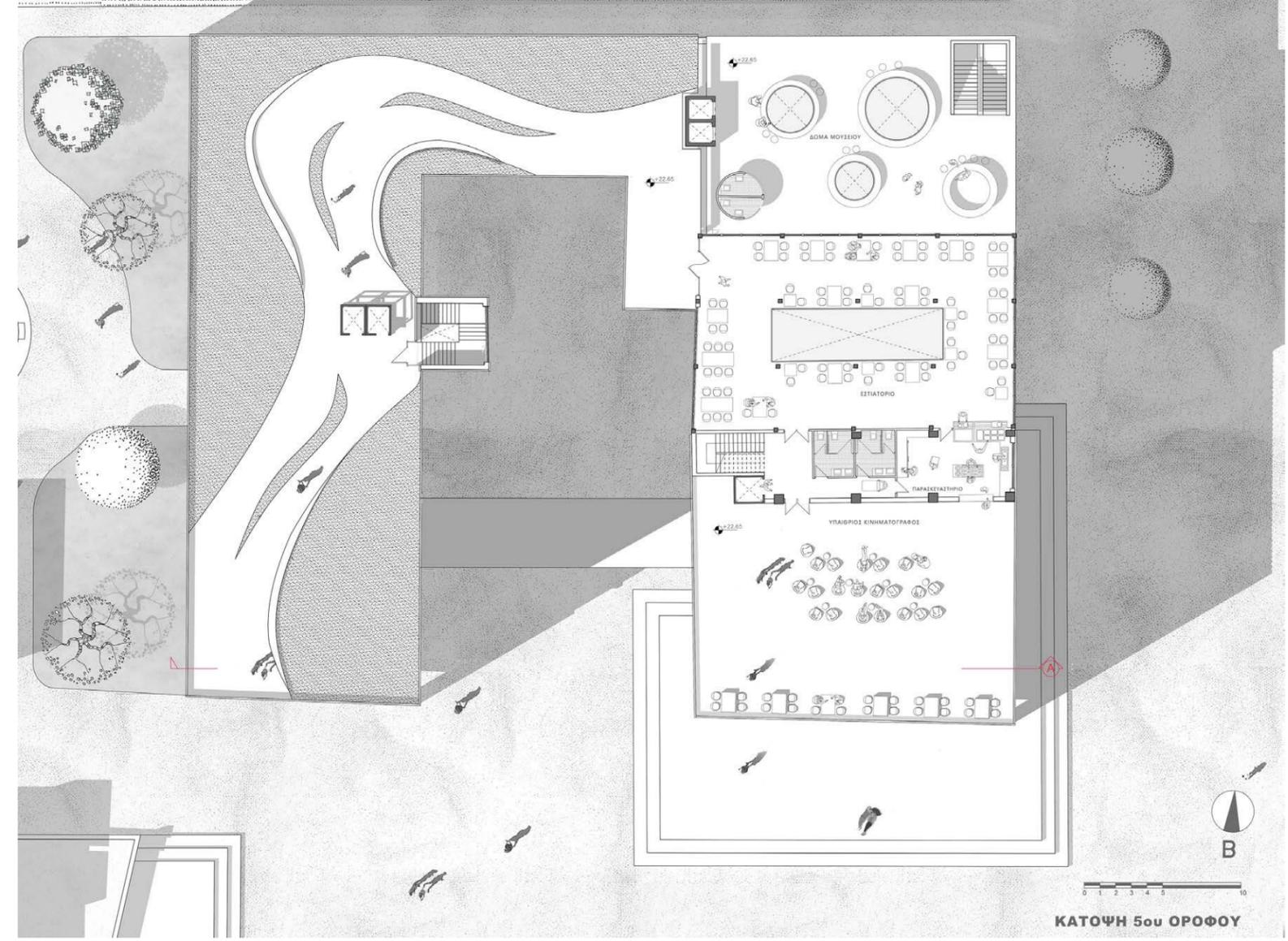
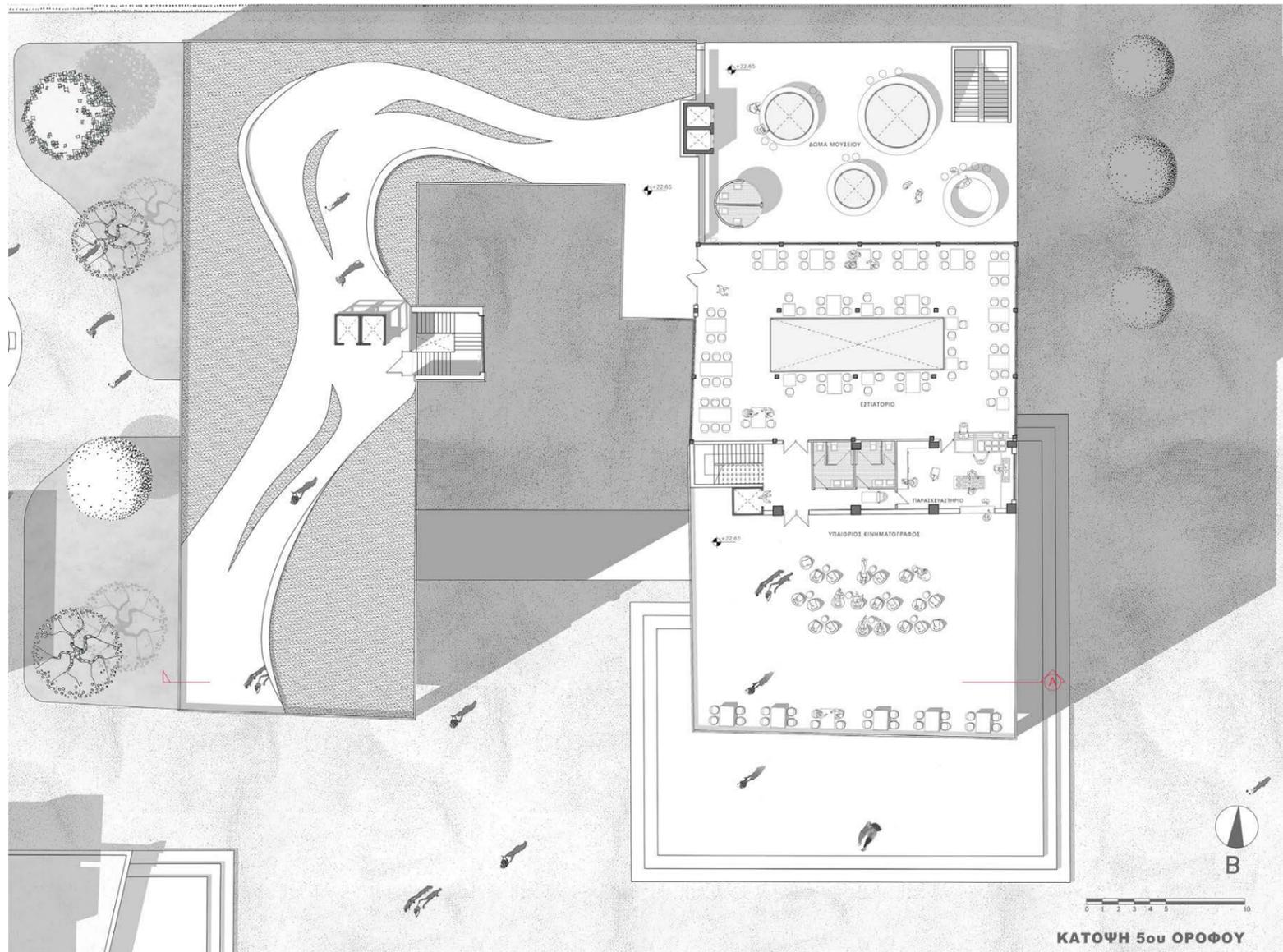
Στο δεύτερο όροφο, στον οποίο υπάρχει και η γέφυρα που ενώνει τις δύο πτέρυγες θέλησα να χωροθετήσω μία χρήση που να έχει ανάγκη να εξυπηρετηθεί από την εύκολη σύνδεση και πρόσβαση. Για το λόγο αυτό, στον συγκεκριμένο όροφο βρίσκεται το γυμναστήριο των εστιών.

Ο τέταρτος όροφος λόγω και του μεγάλου του ύψους, φιλοξενεί δωμάτια με πατάρι όπου ο κάθε φοιτητής έχει το κρεβάτι και το γραφείο του ξεχωριστά στον πάνω ή στον κάτω όροφο του loft.

Στον πέμπτο και έκτο όροφο βρίσκεται η τραπεζαρία ενώ στον πέμπτο, στο πρώτο δώμα υπάρχει χώρος για θερινό κινηματογράφο ή άλλη υπαίθρια χρήση. Από την άλλη πλευρά, στο ανεξάρτητο δώμα του μουσείου υπάρχει και εκεί διαμόρφωση καθιστικού για τους επισκέπτες.

Ο τελευταίος όροφος του κτιρίου ο οποίος φτάνει σε ύψος 36 μέτρων ίσως ένα από τα ψηλότερα σημεία στην πόλη έχει τη μορφή παρατηρητηρίου. Από το παρατηρητήριο αλλά και από τους άλλους ορόφους αποκαλύπτεται και η πολύ εντυπωσιακή θεά προς τον Ταΰγετο.

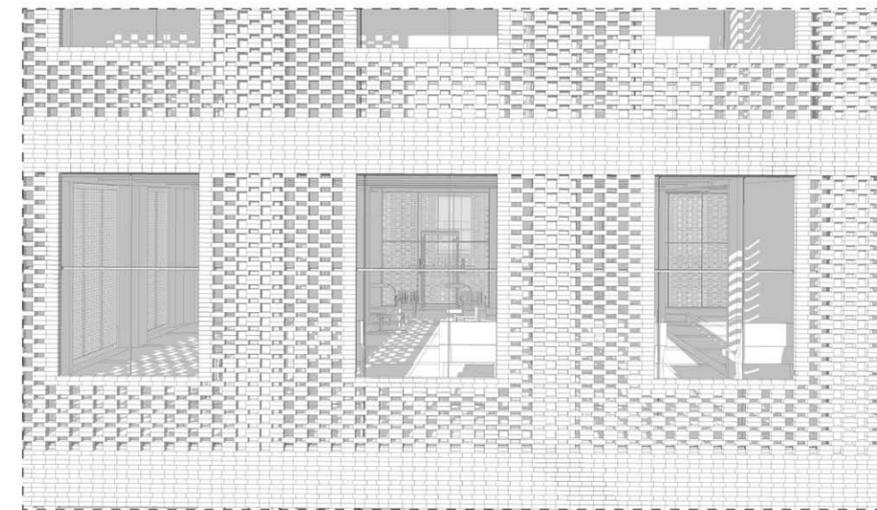
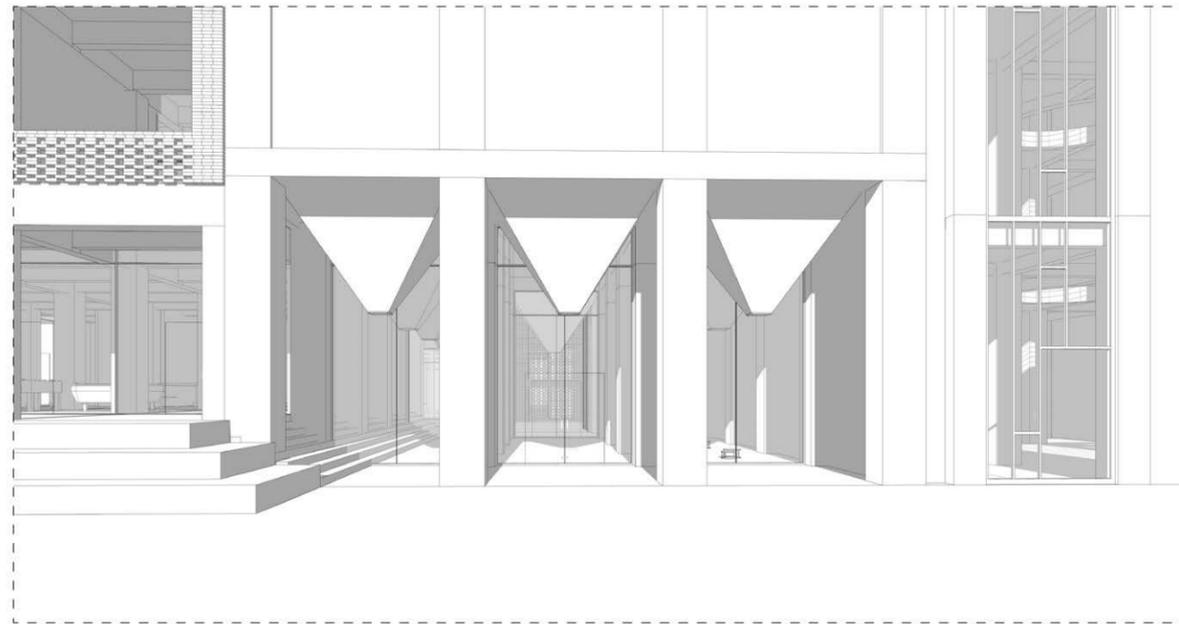
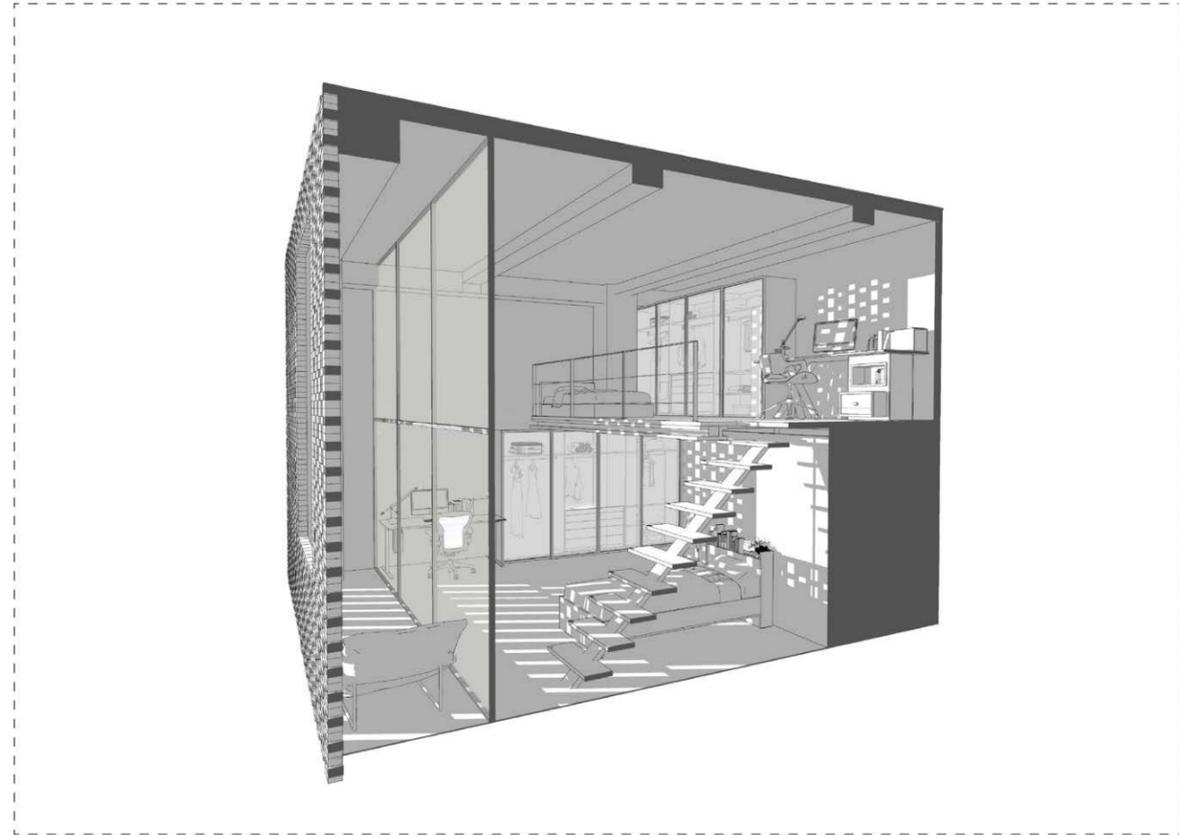

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

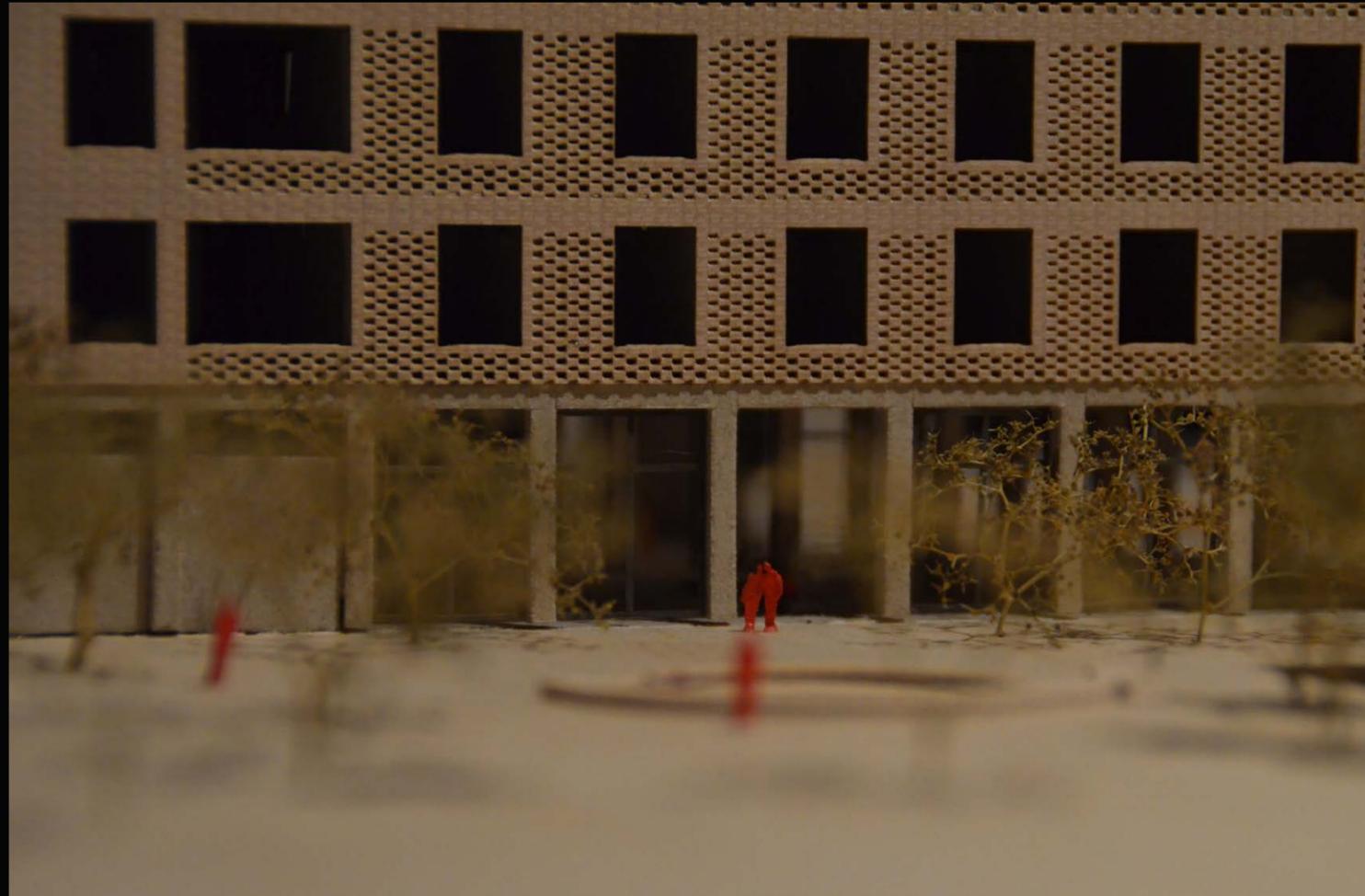

Μακέτα επανάχρησης μύλων 1.200

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΕΛΥΦΟΣ ΤΟΥ Ο.Τ. 458

